

RUSYA VE KÜLTÜREL DİPLOMASİSİ

Elif SAK*, Kaldygu ADİLBEKOVA**

Özet

Bu çalışmanın konusunu Rusya Federasyonu'nun kültürel diplomasisi, bir diğer adıyla dış kültürel politikaları oluşturmaktadır. "Küresel düşün, bölgesel hareket et" stratejisini benimseyen Rusya, günümüzde Orta Asya, Balkan, Baltık, Orta Doğu ve Avrupa ülkeleri ile ABD'ye yönelik çeşitli kültürel diplomasi faaliyetleri düzenlemektedir. Ancak Rusya'nın zengin kültürel mirası dikkate alındığında, çeşitli ülkelere yönelik gerçekleştirilen bu faaliyetlerin yeterli düzeyde olduğunu ifade etmek mümkün değildir. Ayrıca resmi belgelerde dış kültürel faaliyetlerin ülke için önemi sıklıkla vurgulanmasına rağmen Rusya bu hususta planlı ve sistemli bir şekilde hareket etmemektedir.

Anahtar kelimeler; Rusya, Kültür, Kültürel Diplomasi, Dış Kültürel Faaliyet

Abstract

The subject of this work composes cultural diplomacy, also known as the foreign cultural policy of Russian Federation. Nowadays, Russia with the strategy of "think global, act local" arranges different cultural diplomacy performances towards Central Asian, Balkan, Baltic, Middle East and European countries as well as the USA. However, considering the rich cultural heritage of Russia, it is impossible to say that its cultural activities in other countries is carried out at a sufficient level. Moreover, in spite of the importance of foreign cultural events is frequently stressed in an official document, Russia still not acting in a planned and systemic way in this regard.

Key Words; Russia Culture, Cultural Diplomacy, Foreign Cultural Activity

* Yalova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Araştırma Görevlisi.

** Yalova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Doktora Öğrencisi.

Giriş

XXI. yüzyılın getirdiği yeni zorluklar ve tehditler ve küreselleşme olgusu ile birlikte günümüzde ülkelerin diğer ülkelerle kültürel ve insani bağlantılar kurması kayda değer önem taşımaktadır. Nitekim küreselleşme sadece ulusal kültürlerin karşılıklı zenginleşmesine yol açmamakta, aynı zamanda ülke ve halkların kültürel zenginliğine de tehdit oluşturmaktadır. Bu ve buna benzer tehditler karşısında çok kutupluluğun hakim olduğu bu düzende, uluslararası arenadaki aktörler, kültürel diyalogu güçlendirme ve kültürel etki yaratma konusundaki mücadelelerini giderek arttırmaktadır.

Son dönemlerde, uluslararası kültürel ve insani işbirliği alanında çabalarını arttıran önemli güçlerden biri de Rusya'dır. Rusya için bu alanda olup bitenlerin ortasında olmak büyük önem taşımakta ve bu alandaki siyasetinin bir parçasını oluşturmaktadır. Uluslararası kültürel ve insani işbirliği alanındaki politikalar ile Rus dış politikasının etkinliğini artırmak ve Rusya'nın temel amaçlarına ulaşmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin, 2007 yılında Münih'te yaptığı konuşmasında, Amerikan düşünceleriyle oluşan küreselleşme kavramına karşı jeopolitik anlamda Rusya'nın çıkarlarını net olarak belirtmiştir. Buna göre, "Rus dünyası" kavramsal anlamda zaman zaman değiştirilmiş ve geliştirilmiştir. Şimdiki şartlara göre Rus dünyası bir etnisitenin sınırlarında kalmamaktadır ve sadece bir devletin çıkarlarına bağlı değildir." Ayrıca 2001 yılında Putin, "Rus Dünya"sının Rusya'nın coğrafik sınırlarını geçtiğini ve Rus etnosunun da sınırlarının dışında olduğunu ifade etmiştir.¹

Rusya'nın dış kültürel politikalar alanında ilerlemedeki asıl amacı diğer ülkelerinkine benzer şekilde, Rusya'nın dostlarının sayısının artmasını sağlamak, ayrılıkçı

¹ С. Сметанина, "Русский Мир Всегда Будет Восприниматься Как Вызов Власти Запада, Его Цивилизации", **Русский Век**, 2015.

eylemlere ve bölünme eylemlerine karşı gelme gücünü elde tutmak ve siyasi-ideolojik görünümündeki Rus karşıtı tutumları bertaraf etme aracı olarak kullanmaktır. Vladimir Putin, "Değişen Dünyada Rusya" makalesinde durumu net bir biçimde değerlendirmiş ve ne yapılması gerektiğini çok açıkça belirterek: "...yurtdışında Rusya'nın gerçekçi görünümünün oluşturulması bizim dış siyasi ve diplomatik faaliyetlerimizin enformatif-propoganda görevlerinin sadece bir kısmıdır. Kabul etmemiz gerekir ki, buradaki başarılarımız çok değildir. Bilgi alanında bizi sık sık yenmektedirler. Bu ciddi olarak ele alınması gereken ayrı bir meseledir... İmparatorluk değil, kültürel destek; silah değil, siyasi rejim ithali değil, sadece eğitim ve kültür ihracı Rus ürünlerine, hizmetlerine ve fikirlerine uygun ortam yaratmaya yardımcı olacaktır. Biz, dünyada eğitim alanında ve kültürel olarak varlığımızı kat kat güçlendirmeliyiz ve bunun en çok da Rusça konuşan ve Rusça anlayan ülkelerde yapılması gerekir"² diye vurgulamaktadır. Putin'in bu söylemlerinden yola çıkarak, son zamanlarda yaşanan siyasi krizlerden dolayı Rusya'yı "duraksatma" eylemleri karşısında kültürel diplomasinin giderek önem kazandığını söylemek mümkündür. Bunun için yapılacak ilk adımlar yurtdışında Rus dili ve Rus toplumu kültürünü popülarize etmek ve medeniyetler arası ortaklığı geliştirme çabaları yürütmektir. Bunlara ek olarak toplumsal diplomasiyi yürütmeleri açısından sivil toplum kuruluşlarının potansiyelini ve inisiyatiflerini geliştirmek de önem kazanmaktadır.

Rusya'nın yurtdışında kültür ve dili destekleme ve popülaritesini artırma görevini "Russkiy Mir" (Rus dünyası) vakfı gibi birtakım kuruluşlar üstlenmektedir. Bunun gibi vakıflar yurtdışındaki eğitim merkezleriyle ortaklaşa organize ettiği Rus merkezleri altyapısını kullanarak iki taraflı ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, uluslararası kültürel diyalogunun gelişmesi adına birtakım küresel örgütlerde de aktif faaliyetler yürütülmektedir. Bu çerçevede kültürler, dinler,

² Владимир Путин, "Россия в Меняющемся Мире", Рано подводить итоги, Под ред. Г.А. Бордюгова, А.Ч. Качаева, М.:АСТ МОСКВА, 2007. С.309-408

medeniyetler arası diyalog en çok Birleşmiş Milletler, UNESCO, AKİT, Avrupa Konseyi ve Arap Devletleri Ligi, İslam Konferansı Örgütü gibi bölgesel kuruluşlarla sürdürülmektedir.

Günümüzde Putin hükümetinin karşılaştığı muazzam zorluklar nedeniyle Rusya'nın "yumuşak güç" savaşlarını kaybetme eşiğine gelinen hassas bir konudur. Rusya'nın yumuşak güç anlamında Batı ülkeleri ve diğer güçlere medyada, sosyal medyada, teknolojiye, bilgi ve enformasyon alanında, öğrenci değişimleri, burslar, pop kültür, film endüstrisi, müzik, oyun vs. alanlarda karşı gelme gücü bugüne kadar kendini yeterince açık göstermiş ve mevcut alanlarda Rusya'nın eksikleri belirlemiştir. Yine de, yurtdışındaki sivil vatandaşlar için Puşkin, edebiyat, tiyatro ve bale, geleneksel rus kültürü gibi konular ülkenin en iyi tarafını temsil eden ve en iyi taraflarını yansıtan alanlardır. Dolayısıyla, sadece kültür faktörünü iyi kullanabilen Rusya, dünya kamuoyunu olumlu bir şekilde etkileyebilir. **Sorun:** Bugüne kadar Rusya'nın kültürel diplomasisi, dış kültürel politikaları veya uluslararası arenada kültürel varlığı yeterince ele alınmayan, fakat Rusya'nın dış siyasetinde potansiyel kilit öneme sahip bir konudur. **Araştırma nesnesi (object):** Bu makalede Rusya'nın genel yumuşak gücü değil, sadece Rusya'nın durumuna göre yumuşak gücün en kuvvetli unsuru olarak kültür diplomasisi ve dış kültürel politikaları ele alınacaktır. Rusya'nın dış dünya ile iletişimde kültürel diplomasisinin yeri veya rolü araştırılacaktır. **Çalışma Hipotezi:** Rusya'nın, zengin kültürel mirasa sahip olmasına rağmen uluslararası ilişkilerinde kültür faktörünü ve potansiyelini diğer askeri, siyasi ve ekonomi gibi alanlardaki gücü kadar etkin biçimde kullanamadığı hususu açıklanmaya çalışılacaktır.

Literatür. Kültürel diplomasi kamu diplomasisinin bir ırmağı olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, teorik açıdan kaynak niteliği taşıyan çalışmalar kamu diplomasisi ile ilgili çalışmaların içeriğinden geçmektedir. Bu konuda önemli çalışmalar: Joseph S. Nye (Soft Power: The Means to Success in World Politics

(2004), Sharp Paul, ("Revolutionary States, Outlaw Regimes and the Techniques of Public Diplomacy"), Jan Melissen (The New Public Diplomacy: Between theory and practice), Zaharna R. S. (From Propoganda to Public Diplomacy in the Information Age), Wolf Ch. Jr. ve Rosen B. (Public Diplomacy: How to Think About and Improve It), Lasswell H. (The Structure and Function of Communication in Society), Habermas J. (The Theory of Communicative Action), Lebedeva M. M. (Uluslararası Çatışmaları Çözmenin Bir Aracı olarak Modern Diploması) gibi bu alanın önderleri tarafından geliştirilmiştir. Adı geçen çalışmalar kamu diplomasisi, halkla iletişim, kültürel diplomasi konularında önemli altyapısını oluşturmaktadır.

Araştırmanın metodolojik temeli hem genel bilimsel (formel mantık, analiz ve sentez, indüksyon, dedüksyon, soyutlama, hipotez, karşılaştırma ve benzetme) ve özel teknik açıdan yapısal-işlevsel, content analizi, var olan veri analizi, resmi ve yasal belgelerin incelenmesi, tarihsel ve anlatı yaklaşımı, katışlaştırma, haber taraması, liderlerin açıklama ve ifadelerinin analizi, yaşanan gelişmelerle ilgili haber taraması, istatistikler dahil bir dizi yöntem ve tekniklere başvurulmuştur. Bu bilimsel analiz yöntemi ve tekniklerinin tercih edilmesi çalışmanın nesnesi ve konusunun doğası gereği belirlenmiştir. Çalışmanın bilimsel yeniliği, öncelikle Rusya gibi uluslararası arenada öne çıkan bir ülkenin kamu diplomasisi etkinliği sorununu araştırdığı gerçeği tarafından belirlenir.

Çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde "kültürel diplomasi" ve "dış kültürel faaliyetler" kavramları açıklanacaktır. İkinci bölümde Rusya'nın kültürel diplomasisi ile ilgili literatüre yer verilecektir. Üçüncü bölümde geçmişten günümüze dünyada Rus kültürünün yerine değinilecektir. Dördüncü bölümde Rusya'nın dış politikası ve kültürel diplomasi ilişkisi açıklanacaktır ve bir sonraki bölümde Rusya'nın dış kültürel politikaları ve amaçları ifade edilecektir. Altıncı bölümde ise Rusya'nın dış kültürel faaliyetlerine bölgeler bazında örnekler verilerek çalışma sonuç bölümü ile sonlandırılacaktır.

1.Kültürel Diplomasi ve Dış Kültürel Politika Kavramları

Dış kültürel politika terimi, 2000'li yıllarda Rusya'da çıkan "Rusya'nın Dış Kültürel Politikası-2000" tezinde³ ve Almanya'nın "Konsept-2000" belgesinde (Auswaertige Kulturpolitik-Konzeption-2000)⁴ resmi olarak ortaya konulan "Dış kültürel politika" konsepti ile pratiğe dönüştürülmüştür. Mevcut belgelerde "dış kültürel politika" ilk defa resmi bir terim olarak kullanılmıştır. Ancak pratik önemine rağmen "dış kültürel politika" kavramsal anlamda bilimsel ve teorik açıdan eksik kalmıştır. Ne resmi belgelerde ne de akademisyenler çevresinde ortak bir tanım üzerinde uzlaşamadığından dış kültürel politikanın teorik zeminleri üzerine tartışmalar devam etmektedir.

Bu konuda İngiliz ve Amerikan siyasetçiler ve akademisyenler, devletin dış kültürel faaliyetlerini tanımlamak için "kültürel diplomasi" terimini kullanmaktadır. Aynı zamanda kültürel diplomasinin çeşitli ama birbirine benzeyen tanımları bulunmaktadır. Bu alanda etkin çalışmalar yürüten Institute for Cultural Diplomacy web sitesinde şöyle bir tanımlamaya yer verilmiştir: "Karşılıklı anlaşmayı teşvik eden fikirlerin, bilgilerin, değerlerin, sistemlerin, adetlerin, inançların ve kültürün diğer açılarının değişimidir..."⁵ Jessica C.E. Gienow-Hecht ise, kamu diplomasisinin bir aygıtı olarak, kamuyla birtakım sergiler, sanat ve tiyatro gibi kültürel araçların kullanımıyla iletişime geçme sürecini kültürel diplomasi olarak tanımlamaktadır.⁶ Cummings'e kültürel diplomasiyi "karşılıklı anlayış sağlanması üzerine milletlerin ve

³ Внешняя Культурная Политика России- год 2000: Тезисы. **Дипломатический Вестник**. 2000. No.4. s.76-85

⁴ Auswaertige Kulturpolitik: Konzeption–2000, (Çevrimiçi) <http://www//Auswaertiges-amt.de/www/de/infoservice/download/pdf/kultur/konzept2000.pdf>

⁵ Institute for Cultural Diplomacy. What is Cultural Diplomacy? (Çevrimiçi) <http://www.culturaldiplomacy.org>

⁶ Jessica C.E. Gienow-Hecht, "Searching for Cultural Diplomacy", In Searching for a Cultural Diplomacy, Edited by Jessica C. E. Gienow-Hecht and Mark C. Donfried, Berghahn Books, 2010

halkların arasındaki fikirler, bilgi, sanat, ve kültürün diğer yönlerinin değişimi" olarak benimsemektedir.⁷

"Kültürel diplomasi" terimi Japonya tarafından da kabul görmektedir. Çin'de ise bu tür faaliyetler için "halk diplomasisi" terimi kullanılmaktadır. Alman akademisyenler "kültürel diplomasi" terimini kullanmayı reddederek sadece dış kültür politikalarının bir ülkenin siyasi ve propoganda amaçlarını yerine getirmeyi başarabileceği görüşünü savunmaktadır. Fransa, bu tür faaliyetleri belirtmek için "action culturelle exterieure" (dış kültürel faaliyetler), "politique culturelle exterieure" (dış kültürel politika), "politique culturelle inernationelle" (uluslararası kültürel politika), "diplomatie culturelle" (kültürel diplomasi) gibi kavramları tercih etmektedir. Fakat Fransa'nın 2004 yılında kabul ettiği "Yurt dışında Kültürel Faaliyetler Stratejisi" resmi belgesinde⁸ "action culturelle exterieure" terimi kullanılmıştır. Bu alanda Rus kaynaklarında hem "kültürel diplomasi" (kul'turnaya diplomatia) hem de "dış kültürel politika" (vneshnyaya kul'turnaya politika) kavramları kullanılmaktadır. Bu konuda, SSCB'nin kültürel diplomasi uzmanı Rus tarihçi Golubev, her iki kavramın aynı anlam taşıdığı görüşündedir. Golubev, kültürel diplomasiyi "devletin politik, ekonomik ve ideolojik hedeflerini yerine getirmesi için var olan veya özel olarak icat edilen kültürel, toplumsal ve bilimsel bağlantıları kullanması" olarak tanımlamıştır.⁹ Aynı zamanda bu iki terimin aynı anlamlar taşıdığı görüşü herkes tarafından kabul edilmemektedir.¹⁰ Rusya'da 2000 yılında kabul edilen dış kültürel politika tezinden

⁷ Milton C. Cummings, Jr., "Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey", **Center for Arts and Culture**, Washington DC, 2003, s.1.

⁸ Pour une nouvelle strategie de l'action culturelle exterieure de la France. (Çevrimiçi)
<http://www.senat.fr/rap/r04-091/r04-091.html>

⁹ A.V. Golubev, "...Взгляд на землю обетованную": из истории советской культурной дипломатии 1920-1930 годов. (1920-1930 Soviyet Kültürel Diplomasi Tarihinden "...Vaat Edilen Topraklara Bakış"). Moskva.: **Институт российской истории РАН**, 2004. s.274

¹⁰ Bkz.: Örneğin, İ.V. Fokin, "Формирование содержания понятий «внешняя культурная политика» и «культурная дипломатия» в международной деятельности современных

yola çıkan Rusya'nın dış kültürel stratejileri yıllar geçtikçe gelişerek birtakım değişikliklere uğramış ve son olarak, Rusya'nın dış politika konseptinin "Uluslararası İnsani İşbirliği ve İnsan Hakları" bölümünde ele alınmıştır.¹¹

Yapılan incelemeler sonucunda, kültürel diplomasinin dış kültürel politikanın uzantısı ve dolayısıyla, ikisinin sıkı bir şekilde bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür. Kültürel diplomasi sadece dış işleri bakanlığına ait veya diplomatların sorumluluğu altında değil devletin kilit kurumları ve çeşitli bakanlıkların katkısıyla meydana gelen grupların ve toplulukların gerçekleştirilmesi ve aktif katılımıyla olan faaliyetlerdir. Günümüzde, kültürel işbirliği manevi kutuplaşmalar ve halkların birbirine karşı takındığı tavrı yenmeye yardımcı olarak sorumlu dış politika fonksiyonlarını yerine getirme ile sınırlı kalmıyor, aynı zamanda, bir ülkenin farklı alanlarda iç reformlar gerçekleştirilmesine de teşvik edici unsur olarak görülmektedir. Nitekim artık doğrulanabilir bilgilerin kamuyu ikna edebileceğinden dolayı dışarıya taşınacak kültürel faktörlerin ülkenin içini de yansıtması gerekecektir. Ayrıca, E.M. Astahov "Kültürel Diplomasi'nin Dünya Tecrübesi" makalesinde, medeniyetler arasında diyalogun genellikle, ideoloji ve ulusal fikri içermeyen kültürel diplomasi ile mümkün olacağını vurgulamaktadır.¹² Böylece, uluslararası kültürel iletişimin etraflı ve etkin gelişimi taraf ülkelerin ulusal çıkarlarına, iç ve dış politikanın en yüksek önceliklerine hizmet etmektedir. Dolayısıyla, uluslararası kültürel bağlantıların zenginleşerek artması şahısların, toplumun ve devletin doğal çıkarlarına yardımcı olmaktadır.

государств" (Çağdaş Ülkelerin Uluslararası Faaliyetlerinde "Dış Kültürel Politika" ve "Kültürel Diplomasi" Kavramlarının İçerik Oluşumu). Вестник Санкт-Петербургского государственного университета. Серия 6. 2004. Вып. 2. s. 116-121.

¹¹ Bkz.: Концепция Внешней Политики Российской Федерации от 12 февраля 2013г.

¹² E.M. Astahov, "Мировая практика культурной дипломатии" (Kültürel Diplomasi'nin Dünya Tecrübesi). Диалог культур и партнёрство цивилизаций. VIII Международные чтения. 22-23 мая 2008 г.- СПб.: Изд-во СПбГУП. 2008

2.Literatürde Rusya'nın Kültürel Diplomasisi

Rusya'nın yumuşak gücü ve özellikle kültürel diplomasisi konusu günümüz literatüründe az sayıda çalışmaya araştırma konusu olmuştur. Bazı çalışmalarda Rusya'nın dış politikasındaki genel "yumuşak güç" unsurları incelenmiştir. Örneğin, Kosachev Rus "yumuşak gücünün" özelliğini sınıflandırmaya çalışmış¹³ ve Rusya'nın 'dışarıdakilere' yönelik "yumuşak gücünü" gerçeklere dayalı, ortak ve bireylerin sorunlarını çözmeye odaklı, balığı değil önce oltayı vermek gibi (her şeyin reklamını yapmayı tercih eden Batı modelinden farklı olarak) daha karmaşık yöntem benimsediğini söylemektedir. Ayrıca Rusya'nın Batı, Çin, İslam'a benzer veya alternatif model ihraç etmesinin hiç anlamı olmadığını, çünkü Rusya'nın kendisi tarafından öyle bir model henüz geliştirilmediğini öne sürmektedir. Rusya'nın dış kültürel politikalarının kavramsal temellerinin evrimi (2000-2014) Sovetnikova'nın makalesinde ele alınmıştır. Sovetnikova, 2000 yılından bugüne kadar yapılan resmi düzenlemeleri sıralamış ve bu uygulamaların eksikliklerini ortaya çıkartmaya çalışmıştır. Ayrıca, Rusya'nın XXI yy. dış kültürel politikalarının sadece yurtdışında olumlu imaj oluşturmadığını, dış siyasi hedeflerine ulaşmasına da hizmet ettiğini öne sürmüştür.¹⁴ Muharrem Ekşi Rusya'nın kamu diplomasisinin genel olarak uygulanma tarzı ve anlayışını ortaya koymaktadır.¹⁵ Katherine P. Avgerinos Rusya'nın açık ve tutarlı (kalıcı) bir kamu diplomasisinden yoksun olduğu iddiasını öne sürmektedir.¹⁶ Tatiana Zonova ise Avrupa Birliği ve Rusya arasındaki kültürel

¹³ К.И. Косачев, "Не Рыбу, а Удочку. В Чем Состоит Особенность "Мягкой Силы" России" (Balığı Değil, Oltayı. Rusya'nın "Yumuşak Gücünün" Özelliği Nedir). **Россия в глобальной политике**, 04.09.2012. (Çevrimiçi) www.globalaffairs.ru

¹⁴ О. В. Советникова, "Эволюция Концептуальных Основ Внешней Культурной Политики Политики России (2000-2014 гг.)", **Грамота**. Но.1(51). 2015

¹⁵ Muharrem Ekşi, "Rusya'nın Kamu Diplomasisi: Dış politika davranışlarıyla gelişme paradoksu", **Karadeniz Araştırmaları**, 2015. Sayı 45, s.43-56

¹⁶ Katherine P. Avgerinos, "Russia's Public Diplomacy Effort: What the Kremlin is Doing and Why It's Not Working", *Journal of Public and International Affairs and APSIA*, Princeton University, 2009

diplomasinin bir yumuşak güç olarak yerini belirlemeye çalışmıştır.¹⁷ Konunun kapsamlı bir şekilde ele alındığı kitap halinde çıkan bir çalışma Lui Sisi tarafından yapılmıştır. Sisi Rusya'nın genel diplomasisine kültür açısından bakmayı denemiştir. Kitap, Rusya'nın kendine özgün kültürünün Sovyetler sonrası Rusya'sının diplomasi ve dış politikasını belirlemede önemli bir rol oynadığını göstermektedir.¹⁸ Bu çalışma aynı zamanda Rusya'da eğitilmekte olan diplomatik kadro için de önemli kaynak niteliği taşımaktadır. Korobkov, "Rusya" markasının ne şekilde inşa edilebileceği sorusuna yanıtlar aramıştır.¹⁹ Ayrıca, Rusya'nın imaj oluşturma, Rus dilinde bölgesel pazarlama ve markalaştırma sorunları A. Pankruhin, G.G. Poçeptsov, E. A. Galumov, A. Kasenov, A. E. Kiriunin ve I. Rojkov'un çalışmalarında etraflı incelemeye tabi tutulmuştur. Rusya'nın yurtdışı temsilinde diplomatik görev tecrübeleri I. N. Semenov, A.B. Gavriushkin, K.M. Dolgov ve diğerlerinin çalışmalarında yer almıştır.

Bu çalışmalara rağmen, önde gelen Rus filozofları ve kültür araştırmacılarına ait yapıtların analizinde, Rusya'nın uluslararası imajını iyileştirmenin önemini vurgulayan kamu kesiminde bile Rusya'nın imaj oluşturma sorunu ve ulusal kültürün bunu çözebilmesi arasındaki bağlantıyı takip etmek zordur. Bununla birlikte, Rusya'nın zengin tarihsel ve kültürel mirası ve çağdaş kültürünün başarılarını yurtdışındaki ülke imajını iyileştirmek için kullanılmasının varsayımsal olanakları henüz incelenmemiştir. Bu noktada, yurtdışında devletin herhangi bir katkısı olmadan sevilen ve takip edilen kültürel zenginliklere sahip bir ülke olmasına

¹⁷ Tatiana Zonova, "Cultural Diplomacy as a Soft Power Tool in the EU-Russia Relations", Institute for Cultural Diplomacy, 2013, (Çevrimiçi) http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2013-06-iscd-italy/Dr._Tatiana_Zonova.pdf

¹⁸ Valdai Club Staff., "Russia's Diplomacy Through the Prism of Culture". Published by Sisi Lui in Chinese 14.11.2012. (Çevrimiçi) http://valdaiclub.com/books_chinese/51361.html

¹⁹ Д. Коробков, "Особое Мнение: Как Построить Бренд "Россия" (Özel Görüş: "Rusya" markasını nasıl oluştururuz). Ведомости. 14.06.2007.

rağmen, Rusya'nın, kamu diplomasisi ve imaj oluşturma aşamalarında bunu yeterince kullanmadığı veya bunu çok fazla dahil etmediği kanısına varmak mümkündür. Rusya'nın, "yumuşak güç" kavramının kurallarından biri olan, devletin kamuyla ilişkisinde kendi rolünü azaltması hatta hiç görünmemesi gerektiği tutumu takındığını varsayabilir. Ancak, Rus kaynaklarında, yurtdışına kendi imkanlarıyla kültürel etkinlikler düzenleyen grup veya şahıslara devletin herhangi bir destek verdiğine veya yön belirlemede yardımcı olduğuna dair bilgilere rastlamak da bir hayli zordur. Hatta kültürel turnelerle yurtdışına çıkanların neyi temsil ettiği ve hangi dillerde (çoğunlukla İngilizce) performans gösterdikleri de devletin ilgisini çekmemektedir. Bu noktada, ilk olarak Rusya'nın kültürel diplomasiye ihtiyaç duyma gerekçelerinin neler olduğunu saptamak gerekir. Çünkü Rusya'nın bulunduğu şartları altında bu soruya verilen cevap, Rusya'nın dış kültürel faaliyetlerinin önemini ve taşıdığı rolü belirleyecektir.

3.Dış Politika ve Dış Kültürel Politika İlişkisi

Son yirmi beş yıl içerisinde Rusya dış politikası artık herhangi (merkezi) bir ideoloji ile yönlendirilmemekte, dış politikanın temelinde büyük ölçüde petrol ve gaz ihracatı yer almaktadır. Bu hiç şüphesiz dış politikada büyük rol oynamaktadır ve Rusya'nın elindeki en büyük koz olmaya devam edecektir. Ancak, teknoloji, hızlı gelişim, hızlı tüketim ve her şeyin artık daha hızlı yayıldığı günümüz dünyasında, Rusya artık sadece doğal kaynaklarıyla ayakta kalmayı düşünmeyecektir. Nitekim Devlet Başkanı Vladimir Putin son zamanlarda, dış iletişim araçlarının, eğitimin ve bilimin küreselleşmesi ile dış politikada kamu diplomasisinin doruğa ulaşması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak dünya kamuoyuna ilgi göstermeyi yeni öğrenen Rusya, yürütülecek faaliyetlerini henüz geliştirme aşamasındadır. Bununla birlikte, Rus pragmatizminin oturtulmuş normlar bazında yürüdüğünü söylemek için de henüz erkendir. Bu, ülke içi veya dışı yapılan resmi açıklamalardan ve siyasi uygulamalardaki çelişkilerden kendini ele vermektedir. Bu realite Rusya'nın dünyadaki her türlü imajına büyük hasarlar vermektedir ve bu gerçekleri değiştirme

veya üstünü örtme konusunda Rusya'nın yine dış kültürel politikayla ilgilenmesini gerektirmektedir.

Rusya'nın, dış politikasında dış kültürel politikaya ihtiyaç duymasının bir nedeni, değişen dış ortamın arka planında sosyo-ekonomik ve politik modernleşmeyi gerçekleştirmeyi zorlayan yeni siyasi devire ayak basmış olmasıdır. Özellikle, küreselleşme süreci nedeniyle Rusya'nın dış dünyaya bağımlılığı giderek artmaktadır. Dış dünyaya olan bağımlılık küreselleşme ile birlikte Rusya'nın dünya sistemindeki yeriyle de bağlantılıdır. Jeopolitik anlamda Rusya dünya ekonomisinin iki önemli merkezinin (Avrupa ve Çin) tam ortasında (muazzam doğal kaynak rezervlerine sahip bölge olarak) stratejik konumda yer almaktadır. Küreselleşme sürecinin etkisine ve Rusya'nın stratejik konumuna bağlı olarak, yakın tarihte Ukrayna krizinin Rusya'yı ekonomik, siyasi ve yaşamın diğer tüm alanında çok zor durumda bıraktığını ve neredeyse Batı'yla Rusya'nın tekrar kutuplaşmasına neden olacak olayların meydana geldiğini söylemek mümkündür. Bu noktada, uzman Boris Şmelev, Rusya'nın, BDT'nin ve Batı'nın kazançlarını ve kayıplarını incelediği analizinde²⁰, Moskova'nın yumuşak güç unsurlarını kullanma kabiliyetinin zayıf kaldığını, Rusya'nın kamuya iletişim kuramadığını, Rusya imajının Ukrayna ve Batı ülkelerinin istediği biçimde oluşmasına izin verdiğini, Ukrayna medyasını iyi değerlendiremediğini, Ukrayna gençleriyle iletişimini kaybettiğini, ülkedeki Ukrayna göçmenlerinin Rusya-Ukrayna işbirliğini kuvvetlendirme potansiyelini gözden kaçırdığını ve Rusya'nın yumuşak gücünü neredeyse hiç kullanamadığını ifade etmektedir.

Rusya'nın dış kültürel politika faaliyetleri yürütmesini gerektiren bir diğer neden Rusya'da yaşanan bürokrasi, yolsuzluk, yargı kargaşaları ve sistemin çeşitli

²⁰ Boris Şmelev, "Украинский Кризис: Что Приобрели и Потеряли Россия, СНГ и Запад" (Ukrayna Krizi Rusya, BDT ve Batı Ne Elde Etti ve Kaybetti), **RiaNovosti**, 26.08.2014.

eksikliklerine ilişkin bilgilerin dünya kamuoyuna yansıtılmasıdır. Ayrıca, bu çerçevede ülkenin yurtdışındaki imajını etkileyen bir diğer unsur toplumu kısmen simgeleyen fuhuş meselesidir. Bunu Boreinstein düşündürücü yorumlarla, yurtdışında çok tanınmış olan fuhuş olayını toplumun veya kadınların değil, Rusya'nın utancı; Rusya'nın kendi güçsüzlüğünden duyduğu utanç olarak değerlendirmektedir.²¹ Bu gibi negatif itibar ve algı oluşturan çok fazla faktörlerle Rusya kendi enformasyon ve kültür kampanyalarını yetersiz kullandığı veya hiç kullanmadığı iddiasında bulunmamıza neden oluşturmaktadır ve Rusya'nın dış ülkelerin toplumlarıyla iletişime geçmesi gerektiği sinyallerini vermektedir. Dünyayla iletişime geçmesi için Rusya'nın "yumuşak gücüne", bu durumda kültürel kaynakların yayılmasına yönelmesi ve dünyadaki imajını iyileştirmesi için de hazır tüketilmiş yöntemlerle değil kendine has fikirlerle ortaya çıkması gerekmektedir.

Rusya'nın dış kültürel politikalarını gündemde tutmasını gerektirecek diğer sebepler arasında Batı'nın, Rus yatırımlarını kendi ülkelerinde kısıtlama çabası ve bundan doğacak olan Rusya'nın ileri teknoloji ithalinin azalması, dışarıya kontrolsüz şekilde göç eden sermaye ve beyin gücü, son olarak Avrasya'daki birleşmeler ve entegrasyon yer almaktadır. Teknoloji kaynaklarının yetersizliğinden dolayı Rusya'nın dış ülkelere olan bağımlılığı artacaktır. Bu durum Rusya'yı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerle barışçıl ve ortaklık ilişkilerini geliştirmeye itecektir. Rusya, bu noktada "çok yönlü" dış politika izlemeye mecbur kalacaktır. Ayrıca, Avrasya'daki birleşmeler ve entegrasyon gereği Rus hükümetinin, gittikçe artan talepleri ustaca yerine getirmesi gerekecek ve bu alanda da dışarıya sempatik görünebilmesi açısından, Rusya, çıkarları gereği kültürel politikalar izlemeye ihtiyaç duyacaktır. Bu noktada sadece modernize olmuş projeler bölgedeki entegrasyon hareketlerinin

²¹ Eliot Borenstein, "Selling Russia Prostitution, Masculinity, and Metaphors of Nationalism after Perestroika", **Gender and National Identity**. Ed. by. Helena Goscilo and Andrea Lanoux, 2006, p.175-195.

istikrarını, iyi işlemlerini ve uzun ömürlü olmasını sağlayabilecektir. Bu bağlamda, Rusya'yla aynı kültürel geçmişi paylaşan ülkelerle bile güçlü kültürel işbirliği oluşturması gerekecektir.

Son olarak, Rusya'nın dış kültürel politikaya ihtiyaç duymasında, Rus dış politikasının bir ilkesi haline gelen, kendisinin başında olmadığı (yönetmediği) uluslararası ve bölgesel örgütlere üye olmayışı rol oynamaktadır. Bu nedenle Rusya dış dünyadan soyutlanmamaya ve izole olmamaya dikkat ederek elindeki yumuşak güç unsurlarından kültürel çeşitliliklerini canlandırmak için faaliyetlerde bulunacaktır. Böylece, Rusya her halukarda uluslararası arenada tek başına hareket etmeyecek ve yurtdışındaki topluluklarla da iletişime geçmeyi arzu edecektir. Bugün, Rusya bu gerçeği anlamış durumda ve bu yönde ileri bölümlerde ayrıntılı değineceğimiz kültürel politikalar uygulamaktadır.

4.Geçmişten Günümüze Dünyada Rus Kültürünün Yeri

Rusya, tarihten bugüne etkileyici kültürel unsurlar içeren ve içinde zengin kültürel çeşitlilikler barındıran bir ülkedir. Veresşagin bununla bağlantılı olarak, Rus kültürünün, aslında her dönemin siyasi, ideolojik, estetik tercihlerini etkilediğini söylemektedir.²² Dünya medeniyetleri tarihi konusunda felsefi yaklaşımlara sahip olan N.Y. Danilevskii ise, medeniyetlerin çeşitliliğinden bahsederek bir şema çizmiştir. Danilevskii şemasına göre, insanlığın en son medeniyetini yaratan Batı, "kendisinin medeniyet anlamda büyüklüğünü" artık yaşamış, sıra Slavların yükselmesine gelmiştir. Slav medeniyetinin Batı medeniyetine kıyasla agresifliği öne çıkarmadığını, ayrıca Slavların, medeniyetlere yeni şekil ve biçim vermesi gerektiğini ve bu Slavik kültürel hareketin başında Rusya'nın olmasını ve Rusya'nın acilen bunu anlaması gerektiğini vurgulamıştır.²³

²² В.Ю. Верещагин, **Лекции по Русской Культуре**, Ростов-на-Дону, 1998

²³ Д. Кузнецов, Предисловие к книге Данилевского Н.Я. **Россия и Европа** (1871). Институт

Rusya'nın dış ülkelerle karşılıklı kültürel etkileşimi ve derin etkiler bırakması 17-19 yy. arasında gerçekleşmektedir. Bu dönemde diğer medeniyetleri en çok etkileyen kültür unsuru olarak edebiyat ön plana çıkmıştır. Bu çerçevede Rusya'nın dış ülkelerdeki kültürel temsilcisi öncelikle edebi eserleri olmuştur. Mevcut edebi eserler Rusya'yı, Rus toplumunu, Rusların sosyal ilişkilerini ve onlara ait her şeyi barındıran zengin içerikleriyle gerçek Rusya'yı anlamak için bir nevi hazine ve harita niteliği taşımıştır. Bu eserler ilk olarak Avrupa'da büyük ilgi görmüştür ve Rusya bunlar vasıtasıyla kültürel alanda değerini ve saygınlığını ortaya koyarak Batı'yla eşit düzeyde kültürel iletişim kurabilmiştir. Rusya hakkında Batılıların görüşleri N.M. Karamzin'in meşhür "Bir Rus Gezginin Mektupları" yapıtında, Daniel Defoe'nun "Robinson Crusoe'nun Yaşamı ve Olağanüstü Serüvenleri Boyunca Ciddi Düşünceleri"ndeki "Rus bölümleri"nde, J. Milton'un eserlerinde²⁴, Alman Aydınlanmasının'daki Rusya tarihi konseptinde, 18-19 yüzyıllarda Marquis de Custine, A. Dumas, Madame de Staël, Prosper Merimee, J. Verne ve diğer Fransız edebiyat önderlerinin yapıtlarında, P.B. Shelley, W. Wordsworth, G. G. Byron gibi İngiliz romantiklerinin şiirlerindeki Rus temalarında, 19 yüzyılda G.W. Longfellow, B. Gart gibi Amerikan edebiyatçıların eserlerinde, M. de Vogüé'nin "Rus Romanı"²⁵ kitabında yer bulmuştur. Bunun sonucu 19 yüzyılda Rus edebiyatı Batı'da ortak Avrupa kültürünün bir unsuru olarak tanınmıştır.

Rusların Batı'da en sevilen yazarlarından biri İ.S. Turgenev P. Merimee, G. Flaubert, Gi de Mopassan, E. Zola, Goncourt kardeşler gibi Fransız edebiyatçılarla hep iletişimde olmuştur. Oskar Wilde'ın Turgenev hakkında yazıları ve "Vera, veya Nihilistler" oyunu (пьеса) mevcut olup Turgenev'in İngilizce konuşulan ülkelere

Русской Цивилизации. Москва, 2011, s.1.

²⁴ М.Е.Соколова, "Образ России в Творчестве Дж.Мильтона", **Известия РГПУ им.А.И.Герцена**, No.70, 2008.

²⁵ E.M de Vogüé, **Русский Роман (Rus Romanı), Отечественные Записки**, 2007, No.5 (37)

popülerize edilmesi en çok G. James'in katkılarıyla gerçekleşmiştir.²⁶ Turgenev'in yanı sıra Avrupa'da ve dünyanın farklı yerlerinde o dönemlerde tanınan diğer isim büyük Rus üstatlarından F.M. Dostoyevski'dir. Dostoyevski en çok Batı dillerine çevrilen, Batılı filozoflarla bağlantılar kuran ve F. Nietzsche'yi Dostoyevski okuyucusu yapan bir kişiliktir.²⁷ Avrupa'da Dostoyevski "Rus Nietzsche'si" olarak kabul edilmektedir. Dostoyevski ve K. Gamsun, F. Kafka ve Sigmund Freud bağlantılarından sıklıkla bahsedilir. Batı'nın yanında Dostoyevski'nin modern Japon ve Hint literatürünün oluşumundaki etkisinden de bahsetmek mümkündür. Yurtdışında Dostoyevski'nin yapıtları halen sahnelenmektedir.

Bir diğer önemli Rus kültürel tarihine ismini kazıtan edebiyatçı Lev Tolstoy'dur. T. Mann, R. Rolland²⁸, F. Moriac, R. Martin du Gard gibi dünya yazarlarının Tolstoy yaratıcılığının önemini vurgulayan eserleri mevcuttur. Dostoyevski gibi Tolstoy da Doğu (Hindistan²⁹, Japonya vd.) ülkelerinde çok okunan yazarlardan biri olmuştur. Drama konusunda A.P. Çehov ilk Batı dillerine çevrilen yazar olmuştur ve Avrupa'da Çehov oyunları sahnelenmeye başlamıştır. Avrupa "Çehoviana"sı T. Mann, E. Triolet, J. Galsworthy, B. Shaw ve Amerikan T. Williams ve diğerlerinin dramaturjisine damgasını vurmuştur.³⁰ Bununla birlikte, Japon Asahi Suesiko (My

²⁶ А.Р.Ощепкова, "Тургенев и Запад: Восприятие Творчества И.С.Тургенева во Франции и Англии XIX века"(Turgenev ve Batı: İ.S. Turgenev yaratıcılığının 19 yy. Fransa ve İngilteresi'nde Kabulü), (Çevrimiçi) [http:// www.litdefrance.ru/199/1291](http://www.litdefrance.ru/199/1291)

²⁷ Л. Шестов, "Достоевский и Ницше (философия и трагедия)" (Dostoyevski ve Nietzsche (felsefe ve trajedi), (Çevrimiçi) <http://www.nietzsche.ru/look/century/dostoevski/>

²⁸ R. Rolland, "Жизнь Толстого" (Tolstoy'un Hayatı), Собрание соч. В 14 т. Москва. ГИХЛ, 1954. Т.2

²⁹ L.N. Tolstoy'un Mahatma Gandhi ile yazışmalarını burada bakabilirsiniz <http://www.gandhi.ru/leo/1.htm>

³⁰ Н.М. Миркурбанов, "Антон Павлович Чехов в Контексте Современного Мирового Литературного Процесса" (Anton Pavloviç Çehov Çağdaş Dünya Edebiyatı Süreçleri Konseptinde), **Звезда Востока**, 2010, No 1; Д. Застонский, "Вклад Чехова" (Çehov'un Katkıları). **Иностранная Литература**. 1980. No 5

Chekhov), İto Sey, Kiyoshi Jinzai'nin ve Çin edebiyatından Lu Sin'in Çehov hakkında yazılarına rastlamak mümkündür. Günümüzde de Çehov draması dünya tiyatrolarında sahnelenmeye devam etmektedir.

Batı kültüründe "Rus patlaması" adı altındaki dönem XX yüzyılın başlarına denk gelmektedir. Bu dönemde Rus kültürü Avrupa öncülüğü (avangardizmi) ve modernizmi ile iç içe geçmektedir. M. Baring'in "Landmarks in Russian Literature" (1910) kitabı o dönemlerin Rus kültürü hakkında yazılan en değerli eserlerden biridir. G. Jesse, J. Galsworthy, Somerset Maugham, Andre Gide, Rainer Rilke, F. Moriac gibi önemli edebiyatçılar da o dönemdeki Rus edebiyatına ilişkin yazıları kaleme almıştır. "Dyagelev" mevsimleri Batı'da çok popüler hale gelmiş ve Rus balesi Avrupa'yı fethetmiştir. Ayrıca, Rusya'dan Avrupa'ya sanatçı ve sanatseverlerin içinde bulunduğu göç faktörleri de Rus patlamasının yaşanmasında büyük rol oynamıştır.³¹ Avrupa'da Rus kültürü propagandası Fyodor Şalyapın, Sergey Rahmaninov, İvan Bunin, İgor Stravinskiy, Aleksander Benois, Aleksandr Soljenitsin, Viktor Nekrasov, Efim Etkind, İosif Brodsky, Vasily Aksyonov ve diğerleri tarafından güçlü bir şekilde yapılmıştır.

Bu dönemlerin ardından Sovyet edebiyatı ve kültürü Avrupa'ya kendini tanıtmaya başlamıştır.³² Edebiyat ve kültür alanında, özellikle komünizm düşüncelerine ve

³¹ Bkz.: O.M. Uşakova, "Русский Балет в Зеркале Английской Литературы" (İngiliz Edebiyatı Aynasında Rus Balesi). Пограничные Процессы в Литературе и Культуре. Пермь. 2009; В.П. Трыков, "Русская Тема у Марселя Пруста" Тезаурусный анализ мировой культуры: Сб. науч. трудов. Вып: 14. М., 2008; O.M. Uşakova, "Русские Контексты Формирования Эстетики Английского Модернизма", Взаимодействие национальных культур: литература и лингвистика (проблемы изучения и обучения). Часть 2. Екатеринбург, 2007

³² Bkz.: Д. Эйрз, "Крайтерион" и Коммунизм". Отобразение и Интерпретация Истории в Культуре США. Материалы конференции Российского Общества По Изучению Культуры США 12-17 декабря 2008. Москва. 2011; Т. Драйзер, "СССР - Маяк Человечества. Горький Будил Мысль. Письмо Союзу Советских Писателей". Драйзер Т. Собрание Соч. в 12 томах Т.12. Москва.1973

"sol" mimariye yer verilmiştir. İ. Bunin'den İ. Brodskoi ve M. Gorkiy'nin de içinde bulunduğu Rus yaratıcılarının sayesinde Avrupa'daki Rus varlığı hissedilir hale gelmiştir. Bu dönemde M. Bulgakov'un yaratıcılığı Avrupa'da kabul görmüştür. İMKA-press" ve "Adris" gibi yayınevleri en önemli dış kültürel faaliyetlere katkıda bulunmuştur ve Sovyet literatürünün tercüme edilmesinde önemli yer edinmiştir. Ayrıca, Moskova Akademik Sanat Tiyatrosu, "Sovremennik", Bolşoy, Mariinsky tiyatrolarının sergileri ve turneleri sürekli hale gelmiştir. "Sovyetoloji" kendi başına dünyanın pek çok ülkelerinde akademik ders olarak açılmıştır. Ayrıca Sovyet muhalif yazarları en çok Batı'ya gidip kamuoyu oluşturma çabalarında bulunmuştur. Çağdaş zamanın Rus edebiyatı eski Dostoyevski ve Puşkin gibi isimlere kıyasla çok popüler konumda değilse de B. Aksenov, T. Tolstaya, M. Şişkin ve başka önemli isimleri içinde bulunduran güçlü yazarlar halen yurtdışında, en çok da Avrupa ülkelerinde ilgi gören ve çevrilenler arasındadır.³³

Günümüzde Rusya kültür faktörlerini yabancı ülkelerde temsil etme açısından, Amerika, İngiltere, Japonya, Fransa gibi ülkelere çok daha zayıf kalmaktadır. En son Rusya'nın pop-müzik alanında uluslararası alanda başarılarından biri "Tatu" grubu olmuştur, ancak bu dönemde yine de Amerika'nın "kült" olmuş pop müziğinin çok gerisinde kalmaktadır. Avrupa'da da Rus müziği bir marka niteliğinden yoksundur, sadece Doğu Avrupa müziğiyle ilgilenenler "Russendisko" veya "balkan-bit" temaları kapsamında, o tarz repertuvarları olan grupların şarkılarını dinleyebilmektedir. Bu konudaki uzmanlar Rusya devletinin bu alanda hiçbir katkıda bulunmadığını belirtmektedir.³⁴ Rus pop müzik gruplarına yurtdışında zaman zaman yaşanan siyasi olaylar nedeniyle ilgi artışı oluşturur. Bunun bir örneği olarak, 2011 yılında kurulan Pussy Riot'un olaylı çıkış yapması sonrası gruba Batı'dan artan

³³ Вкз.: Современная Отечественная Литература Идет на Запад, http://exlibris.ng.ru/person/2010-07-22/2_literature.html

³⁴ Волна, Россия на Экспорт. Кому Нужны Русские Музыканты, <http://volna.afisha.ru/archive/russian-export-music/>

davetlerden görebiliriz. Bunun dışında, "Lyapis Trubetskoy" grubunun Belarus'ta yasaklanması sonrası aynı şekilde Avrupa'da gruba artan ilgiden de bahsetmek mümkündür.

Rusya'nın kültür sanat alanında uluslararası meydana en güçlü taraflarından birini oluşturan klasik bale, Rus kültür ihracının ilk sıralarında yer almaya devam etmektedir. Mariinka ve Bolşoy tiyatroları Rus balesi ihracında önde gelen kuruluşlardır. Yurtdışında iyi tanınmış Rus balesinin simge isimleri Diana Vişneva, Aleksey Ratmanskiy, Vladimir Malahov, Natalia Osipova, İvan Vasil'ev, Mihail Baryşnikov, Aleksandr Godunov, Rudolf Nureev gibi birtakım sanatçılar artık Rus balesini markalaştırmış isimlerdendir. Tiyatro alanında ise Rusya klasik, eskiden oynanan ünlü oyunları sergilemeye devam etmekte ve devletten herhangi bir yardım almadan kendi imkanlarıyla varlığını sürdürmektedir. Tiyatro alanında yurtdışında isim yapan Petr Fomenko, Nikolay Kolyada, Anatoliy Vasilyev, Tatyana Frolova gibi sanatçılardır. Opera alanında ise Dmitriy Çernyakov, Viktor Ryjakov, Dmitriy Krymov, Kirill Serebrennikov gibi isimler yurtdışında çok tanınanlar arasındadır.

Rus kültüründeki kilise rolünü de göz ardı etmemek gerekir. Rusya aynı zamanda kilisesiyle kendini "Dördüncü Roma" ilan eden ve bu düşüncüyü etrafına duyurmak isteyen bir ülkedir. Kiliselerin misyonerlik faaliyetleri de bugüne kadar Ortodoksluğu fin-ugor kavimlerine, Kuzey'in birçok yerli halklarına, Sibiryaya ve Uzak Doğu'nun ve Kuzey Amerika'daki Kızılderili'lerin bazı kısımlarına (Alaska'daki) yaymayı başarmıştır.

Rusya, zengin kültürel mirasa sahip olmasına rağmen devletin temsili ögesi olarak edebiyatın benimsenmesinin en önemli nedeni, Rus edebiyatının ve Rus edebiyatına damgasını vuran isimlerin dünyada "Russkost"i, yani "Rusluğu" temsil etmesinden ve Rus kültüründen bahsedilmeye başlandığı an insanların aklına ilk olarak o isimlerin gelmesinden kaynaklanmaktadır. Geleneksel Rus yaratıcıları ve onların var

ettikleri karakterler konusunda dünyanın en güçlü filmleri Batı ülkeleri (Amerika, Avrupa) tarafından yapılmaktadır. Rusya, büyük miktarlarda bütçe harcamadan halen dışarıdan yönetilen kültürel imaja ve eski Rus kültürünü yaratan insanların sayesinde kültürel anlamda caziptir. Büyük Rus edebiyatı temsilcileri Rusya'nın kültürel anlamda imajını oluşturan unsurlardır ve günümüzde de bu değerini korumaktadır. Bundan daha yumuşak güç olamaz, bunu Rusya dış politikasında, kültürel veya kamu diplomasisinde çok zayıf biçimde kullanmaya devam etmektedir.

5.Rusya'nın Dış Kültürel Politikaları ve Amacı

Rusya, 1990 yılından itibaren tüm devlet yönetim sistemini değiştirmeye, dolayısıyla kültürel politikalar alanında da birtakım gelişmeler yapmaya başlamıştır. Fakat, dış kültürel politikalar alanındaki projeler ülke içindeki sosyal ve ekonomik değişimler nedeniyle diğerlerine göre biraz daha geç ele alınmıştır. SSCB'nin dağılımı öncesi ve sonrası kültürel anlamda arz-talep ilişkisinde fark edilecek biçimde gerileme meydana gelmiştir. Örneğin, yapılan araştırmalara göre 1985-2000 yılları arası kültür kurumlarından tiyatro ziyaretinde 2.4, kütüphane ziyaretlerinde 1.9, müze ziyaretleri ise 1.4 kez düşüş yaşamıştır. ABD, İngiltere, Fransa, Norveç, İspanya gibi ülkeler ise, aksine bu dönem içinde kültürel faaliyetleri ve ziyaretçilerini kat ve kat artırmıştır. 2000 yılından sonra halkın durumunun iyileşmesi ve diğer nedenlerle Rusya'da kültür faaliyetleri canlılık kazanmaya başlamıştır.³⁵

2001 yılında Rusya Dışişleri Bakanı tarafından onaylanan "Rusya'nın yabancı ülkelerle kültürel bağlantıları geliştirmesinde "Rusya Dışişleri Bakanlığı Çalışmalarının Temel Yönleri"³⁶ belgesi, ilk defa Rus dış politikasını geliştirme aracı olarak kültürel işbirliğinden bahsetmiştir. 2008 yılında tanıtılan Rusya'nın 2020

³⁵ Е.Л. Шекова, "Маркетинговые исследование Рынка Культурных Услуг в России и За Рубежом", **Маркетинг и Россия за Рубежом**, Но:6, 2002.

³⁶ "Основные Направления Работы МИД России по Развитию Культурных Связей России с Зарубежными Странами". 2001

Gelişim Stratejisinde³⁷ ise, Rusya halklarının kültürel mirasının korunması ve propagandasının yapılması, kültürün verdiği fırsatları kullanarak yurtdışında ülkenin olumlu imajını oluşturması ve dolayısıyla, kültür alanında idari, ekonomik ve yasal mekanizmaların iyileştirilmesi konularına yer verilmiştir. 2006-2011 yıllarına yönelik "Rusya'nın Kültürü" Federal Hedef Programı³⁸ kapsamında da dünya kültür alanındaki gelişmelere entegrasyon, aynı zamanda, Rusya'nın yurtdışındaki olumlu görünümünü destekleme gibi hedefler ortaya çıkmaktadır. Kısacası, Rusya yurtdışında kültürel unsurları ülkesinin olumlu imajını oluşturma hedeflerinin bir aracı olarak kullanmayı öngörmektedir.

2008 yılında Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin'in ortaya koyduğu yeni "Rusya Federasyonunun Dış Politika Konsepti" programında dış siyasi çabaların en çok Rus dili ve Rusya halkları kültürünün popülarize edilmesi ve desteklenmesine odaklıdır. Bunu uygulamada destekleyecek olan ve Putin'nin de çok önem verdiği 2013-2018 yıllarına yönelik "Devletin Kültürel Politikalarının Temelleri"³⁹ belgesidir. Bu projenin giriş kısmı

şu şekilde başlamaktadır: *"Rusya muazzam kültürü yaratan bir ülkedir. Rus tarihinin tüm zamanlarında kültürün ta kendisi ulusun manevi tecrübesini yeni nesillere aktarmaya odaklanmış, Rusya'nın çok uluslu halklarının birlik ve beraberliğini sağlamış, ve çoğu zaman Rusya'nın dünyadaki etkisini belirlemiştir."* Bu belgede, Rus kültürel mirasının (diller, gelenekler, adetler, lehçeler, folklor, gündelik hayatın geleneksel üslubu, Rus edebiyatı, müzikaller, tiyatro- bale, sinematografi, yaratıcı kadroları hazırlayan sistemin kendisi) evrensel kültürün vazgeçilmez bir parçası olduğu ve bunu dikkate almadan Rusya'nın gelişmesinin imkansız olduğu vurgulanmaktadır.

³⁷ Стратегия развития России до 2020 г. (Стратегия 2020).

³⁸ Федеральная Целевая Программа "Культура России" на 2006-2011 гг.

³⁹ "Основы Государственной Культурной Политики" 2013-2018гг. (Devletin Kültür Politikaları Temelleri 2013-2018). Rusya Federasyonu Kültür Bakanlığı

“Devletin Kültürel Politikalarının Temelleri” belgesinde Rusya'nın kültürel varlığının simgesi Rus dili ile ilgili önemli maddelere yer verilmiştir. Bunlardan göze çarpan en önemli maddeler arasında, Rus dilini ülke içinde ve dışında koruma, internet ortamında Rusça bilgilerin kalitesini artırma ve denetleme, Rus dilinde kullanımı yaygınlaştırma, başka ülkelerin ana dilleriyle sıkıştırılmasına karşı mücadele etme gibi maddeler yer almaktadır. Fakat Rus dili kullanımı internet ortamındaki İngiliz dilinden (%55,5) sonra ikinci sırada olmasına rağmen fazlasıyla düşük (%5,8) seviyededir⁴⁰ ve bu günümüz teknolojinin hızlı yayıldığı zamanında Rusya'nın Rus dili aracılığıyla kültürünü yaygınlaştırma hedeflerine büyük tehdit oluşturmaktadır.

Devletin kültür politikaları inşası ilkelerinden en önemlisi kültürün devlet politikalarını ve tüm yaşam alanlarını etkilemesi gerektiğidir. Adı geçen belgede, Rusya'nın kültürel politikasının 11 stratejik görevi sıralanmıştır. Uluslararası alana yönelik olarak Rus kültürünün ve Rusya'da yaşayan halkların kültürünün “Rusya halkları özelliğinin” altını çizen evrensel değerler niteliğinde korunması; Rus dilinin sivil ve kültürel bütünlüğü sağlayan bir dil olarak geliştirilmesi ve korunması; yerli edebiyatın desteklenmesi; okumaya olan ilginin yeniden canlandırılması; vatandaşların Rus klasik ve çağdaş edebiyatına erişiminin kolaylaştırılması, Rusya'da yaşayan halkların dilinde edebi eserlerin yazılmasına destek verilmesi; bilgi (enformasyon) ortamında birey oluşturma koşullarının desteklemesi ve geliştirilmesi gibi önemli başlıklara yer verilmiştir.

Son zamanlarda, Rusya devletinin başlıca kurumlarının hemen hemen hepsinde kültür ve kültürel miras ulusal kimliğin temellerinde yatan değerler sistemi ve ulusal

⁴⁰ Bkz.: Usages of Content Languages for Websites. http://w3techs.com/technologies/overview/content_language/all. (Erişim: 21.04.2015)

gurur ve vatanseverlik kaynağı olarak görülmektedir.⁴¹ Buna paralel olarak Vladimir Putin'in dış politikada kültürü öne sürme amaçlarını sık sık dile getirmesinden dolayı, kültürle ilgili düzenlemeler, politika ve stratejiler ülke içinde de yoğun biçimde ele alınmaya başlamıştır. Rusya'nın uluslararası alandaki kültürel faaliyetlerinin temelini oluşturan Rusya'nın Dış Kültürel Politika 2000 Tezi⁴², “konseptin önemi, görevleri, Rusya'daki yabancı kültürler, işbirliği yönleri ve formları, ikili ilişkiler, çok yönlü ilişkiler, uygulama mekanizmaları ve finansman” olmak üzere 8 başlıktan oluşmaktadır. Mevcut belgede, Rusya'nın uluslararası arenadaki pozisyonunu güçlendirmeye yönelik dış politika stratejisinde kültürün çok önemli rol oynadığı vurgulanmıştır. Ayrıca Rusya'nın dünyadaki yerinin belirlenmesinde sadece ülkenin siyasi ağırlığının ve ekonomik kaynaklarının değil, Rusya Federasyonu'nun kültürel mirasının, manevi ve entellektüel kapasitesinin de önem arz ettiği belirtilmiştir.

Rusya'nın kültür değişimi alanındaki görünümünün temelinde ulusların çatışmalarını önlemek, şiddet, savaş ve çatışmaları çözmek, halkların manevi yakınlaşması ve birleşmesini sağlamak gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Bu belgede de, kültürün Rusya jeopolitiği ile örtüşmesi de öngörülmüş ve doğal olarak, Rusya'nın yurtdışında, problemlerini örtmeden veya fazla abartmadan objektif imajı oluşturması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, Rusya'nın kültür alanındaki işbirliklerinin genel hatları çizilmiş, kültür ve sanat alanında ilişkilerin temelini konser etkinliklerinden geleneksel formdaki sanatsal değişimlerin oluşturduğundan bahsedilmiştir. Bunlar arasında, Rus performans okulu teknikleri, yeni ulusal yeteneklerin tüm dünyada sanat performansları, Rus ustaları için istikrarlı bir talep sağlamak üzere dünyaya promosyonunu yapma, müzik ve tiyatro, opera, bale, Rusya'nın şarkı ve dans

⁴¹ Council of Europe/ERICarts: "Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe". Country Profile: Russia. 12th edition 2011. URL: <http://www.culturalpolicies.net>

⁴² Внешняя Культурная Политика России- год 2000: Тезисы (Rusya'nın Dış Kültürel Politikası, 2000 yılı: Tezler). Дипломатический Вестник. 2000. No.4. s.76-85

yaratıcılığı, sirk, pop ve folklor, klasik ve modern, profesyonel ve amatör sanatçıların ve sanatın diğer tüm türlerini, Rus kültürünün başarılarını mümkün olan en geniş yelpazeye temsil etme ve yaratıcı gençlerin, sanatsal grupların, Rus bölgeleri ve milletlerinden oluşan grupların tüm dünyaya tanıtılması yer almaktadır. Bunlarla birlikte kültürel faaliyetler çerçevesinde diğer ülkelerde Rus kültürü günlerinin, seminerlerin, derslerin, konferansların organize edilmesi, edebiyat alanındaki tüm etkinliklerde Rusya'nın temsil edilmesi, resim sergilerinin düzenlenmesi, kültürel eserler, anıtların restorasyonu ve korunması ile Rusya ve yabancı ülkeler arasındaki tarihi bağları kuvvetlendirmek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda askeri mezar bakımının yapılmasına önem verilmekte ve bunun için ülkelerin ilgili kurumlarıyla temasa geçilerek mezarların iyi korunması yönünde işbirliği talep edilmektedir. Belgede eğitim ve bilim alanına özel olarak önem atfedilmiş ve birtakım değişiklik ve işbirliğini öngören meseleler de ele alınmıştır. Yurtdışındaki Rus dili eğitimi veren kurumların önemleri, enformasyon ve bilgi, medya alanlarında işbirliği vurgulanmıştır. Ayrıca, turizm, gençlik değişimi, kilise gibi unsurlara da yer verilmiştir.

Rusya'nın dış kültürel politikalarının asıl amacı eski Sovyet ülkeleri ve şimdiki BDT üyelerini günümüz şartları altında başta Rusya'nın kendisi olmak üzere tekrar bir araya getirmektir, Çin ve Hindistan gibi ülkelerle stratejik ortaklığını geliştirmek ve güçlendirmek, Avrupa ve Atlantik ülkeleriyle daha çok pragmatik ve eşit dereceli ilişkileri inşa etmektir. Bu yüzden Rusya, ülkeler arası ilişkiler konusunda önceliği Baltık ve BDT ülkelerine vermiştir. Kültürel değişimlerin tüm yönlerinin bu bölgelerde çoğalması, hatta diğer benzer yapılara örnek olması gerektiği vurgulanmıştır.

6.Rusya'nın Dış Kültürel Faaliyetleri

Rusya'nın yabancı ülkelerde tanıtılmasını ve Rusya'nın çeşitli bölge devletleri ile

dostluk kurması görevleri devletin kurduğu bazı kurumlar ve özel vakıf ve kuruluşlar tarafından üstlenilmektedir. Vladimir Putin de makalesinde bu konuyla ilgili şöyle yazmaktadır: *"Dünyada şu an büyük devletlerin, blokların, büyük şirketlerin 'etki ajanları' çoktur. Onların açık çıkışlar yapmaları altındaki sebep sadece medeni lobicilik biçimlerinden birine sahip olmasıdır. Bu gibi kuruluşlar Rusya'da da vardır, Rossotrudnichestvo, "Rus dünyası" vakfı, yurtdışında yetenekli öğrenci arayışlarını genişleten bizim önde gelen üniversitelerimiz..."* Günümüzde Rusya'nın beş bine yakın, şu veya bu şekilde dış politikayla alakalı resmi olarak kaydedilmiş kuruluşları bulunmakta ve bunların 859'u "uluslararası" statüye sahiptir.⁴³

Cumhurbaşkanlığı Yabancı Ülkelerle Bölgerarası ve Kültürel İlişkiler Müdürlüğü de bu alanda etkin bir kurumdur. Mevcut kurumun oluşturulması Rusya'nın genel dış kültürel politikalarının ihtiyaçları sonucu ortaya çıkmış ve 2005 yılında kurulmuştur. Kurumun başlıca görevi, Cumhurbaşkanına devletin dış politika stratejisini gerçekleştirme aşamasında yabancı ülkelerle bölgerarası ve kültürel bağlantı alanında projeler üretmek ve hayata geçirmekte yardım etmektir. Fakat, Medvedev dönemi sırasında birtakım başarısızlıklar ve skandallarla dolu, Kırgızistan'da Rusya'ya karşı şantaj yapılması, Letonya'daki Rus azınlıkları koruma görevindeki hatalar ve Rusya'nın kendi içindeki bölgerlerdeki (Abhaziya gibi) başarısızlıklar nedeniyle kurumu kapatma kararı alınmıştır.⁴⁴ Günümüzde Rusya'nın yurtdışındaki imajına vermiş olduğu öneme paralel olarak dış kültürel diplomasisine ilişkin grafik de yükselişe geçmiştir. Rusya Federasyonu 76 ülkede Rus kültürel örgütleri temellerini oturtmuştur. Ayrıca, 27 milyonu aşkın Rus diasporası ve SSCB'nin düşüşünden sonra birden azalan Rus diline duyulan ilgi de Rusya'yı kültürel diplomasisini aktifleştirme yönünde harekete geçiren unsurlar olmuştur.

⁴³ К.И. Косачев, "Россотрудничество Как Инструмент "Мягкой Силы". <http://fcpkultura.ru/>

⁴⁴ Центральная Азия, "За Тупизм. Снято Руководство Управления по Межрегиональным и Культурным Связям с Зарубежными Странами Президента РФ", URL: <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1336041360>

Orta Asya ülkelerinde, Rusya'nın kültürel varlığına ilişkin bakış ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Kazakistan ve Kırgızistan'da Rusça yaygın bir dil olarak kullanılmasına rağmen bazı politik ve pratik sebeplerden dolayı bölge ülkelerinde Rus dili eğitimi giderek azalmaktadır. Bunda öğretmenlere ödenen düşük ücretler, eğitim verilecek binaların fiziksel şartları rol oynamakla birlikte, devletler Sovyet dönemine ait kitapların okutulması konusunda da isteksiz oluşu da etkili olmaktadır. Bölgede Türkmenistan ve Özbekistan gibi Rus dili eğitimi konusunda daha belirgin bir politika izlemektedir. Türkmenistan'da 1991'de yaklaşık 2000 tane Rus dili okulları bulunurken bu sayı 2005 itibariyle bilinçli olarak 50'ye kadar geriletilmiştir. Ortaokul derecesinde yalnızca bir tane okul bulunmaktadır, o da 2002 yılında V. Putin'in Aşkaabat'ı ziyareti sırasında kurulmuştur Özbekistan'da 2004 itibariyle yalnızca 93 okulda tamamen Rusça öğretilmektedir. Büyük Rus üniversitelerinin kollarının açılmasına Özbekistan otoritelerince izin verilmemesine rağmen "Rus Ekonomi Akademisi, Moskova Devlet Üniversitesi, Taşkent'teki Gubkin Petrol ve Gaz Enstitüsü'nin uydu kurumları Özbekistan'da faaliyet göstermektedir. Bölgedeki diğer üç ülkede durum Rusya açısından daha olumlu seyretmektedir. Tacikistan'da öğrencilerin yaklaşık %20'si Rusça öğrenmektedir. Ayrıca ülkenin en prestijli üniversitesi, "Slavik-Tajik Üniversitesi" 1996'da iki devlet tarafından kurulmuş ve yaklaşık 2000 öğrencisi bulunmaktadır. Benzer şekilde Kırgızistan'da 1993 yılında iki devlet tarafından birlikte kurulan Rus-Kyrgyz Üniversitesi bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında Rusya, Orta Asya'da daha çok eğitim alanında aktif faaliyetlerde bulunmaktadır. Rusça öğretmenlerinin yetiştirilmesi, meslek okullarının ve yüksek öğrenim kurumlarının açılması bu alanda gerçekleştirilen önemli faaliyetler arasında yer almaktadır.⁴⁵

⁴⁵ Marlene Laruella, "Russia and Central Asia", **EUCAM National Policy Series**, No 17, September 2014.

Baltık Ülkelerinde Gorchakov Kuruluşu tarafından, “Baltic Dialogue” (Baltık devletlerinde Rusça konuşan gençler için) ve “Caucasus Dialogue" adı altında özel programlar düzenlenmektedir. Yalnızca 2014 yılı içinde 3 kez "Baltic Dialogue" adı altında programlar düzenlenmiştir. Baltic Dialogue sayfasında verilen bilgiye göre, mevcut program gençlik ve sivil toplum konularında ders veren Rus ve Baltık uzmanları dinlemek için Rusya, Estonya, Litvanya ve Letonya'dan gençler toplanmasını içermektedir. Böylece katılımcıların ve düzenleyicilerin fiziksel katılımı vasıtasıyla münasebet inşa etmenin bir uygulaması olmaktadır.⁴⁶

Estonya'da Puşkin Enstitüsü'nde 2008 yılında bir Rus Merkezi kurulmuştur ve Estonya'nın hükümet dışı en büyük Rus Dili Eğitim merkezi haline gelmiştir.⁴⁷ Ülkede gençlik organizasyonları vasıtasıyla da Rusya'nın tanıtılmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir. Örneğin, Estonya'da faaliyet gösteren 'Molodoje Slovo' bunlardan biridir. Molodoje Slovo, öğrenci değişim programlarını, spor aktivitelerini, dil yarışmalarını ve yaz kamplarını desteklemekte, ayrıca halk gösterileri organize edilmektedir. Bununla beraber yönetim kurulu üyesi Estonya'da tarihi Rusça yorumlayan ve Estonya'nın okullarda okutulan tarih kitaplarının içeriğini eleştiren bir radyo programı da düzenlenmektedir.⁴⁸

Letonya'ya “Moskova Evi" (House of Moscow) 2004 yılında Moskova tarafından fon sağlanarak kurulmuştur ve günümüzde Rus kültürünün tanıtılmasında önemli rol oynamaktadır. Diğer önemli mekanizma iki ülke arasında ilişkilerin yumuşama dönemine girmesinden itibaren 2007 yılı itibariyle “Letonya'da Rus Kültür Günleri”

⁴⁶ Greg Simons, “Perception of Russia's Soft Power and Influence in the Baltic States”, Uppsala Centre for Russian and Eurasian Studies, 2014.

⁴⁷ Russkiy Mir Foundation, “Russian center in Tallinn Joins Campaign”, (Çevrimiçi)
<http://www.russkiymir.ru/russkiymir/en/news/rucenter/news0134.html>.

⁴⁸ Laas Leviat, "Security police: local Russian extremist 'helping' Finnish and Latvian Russians politically," Eesti Elu, 30 Nisan 2010, (Çevrimiçi)
<http://www.eesti.ca/index.php?op=article&articleid=28004&lang>.

ve ‘‘Rusya’da Letonya Kùltür Gùnleri’’ adı altında dzenlenen festivallerdir. 2007-2008’de gerçekleştirilen festivallerin başarisından sonra, Rusya Letonya’daki kùltürel varlığını yüksek kùltür (high culture) alanında da genişletme çabalarında bulunmuştur.⁴⁹ Bunlar daha çok etnik kùken olarak Rus iç eversisi insanları veya Rusya’daki pazarlarda çıkarları olan iç insanları tarafından organize edilmektedir. Örneğin Litvanya’da Ukio Bank’ın sahibi Rus kùkenli Vladimir Romanov tarafından Rus sanatını içeren yıllık kùltürel hayır organizasyonu dzenlenmektedir.

Baltık ùlkelerinde Rusya’nın popùler kùltürünün yayılmasında spor da önemli rol oynamaktadır. Rusya’nın ‘‘Continental Hockey League’’i önceki SSCB’deki takımları bir araya getiren tek mekanizma olma özelliğine sahiptir. Rus gaz dağıtımcısı Itera tarafından sponsorluğu yapılan Letonya takımı Lig’in aktif katılımcısı olarak yer almaktadır.⁵⁰ Ayrıca Baltık devletlerinden birçok atlet Rus takımları için oynamayı tercih etmektedir.

İ.F. Mihailiuk, Bağımsız Devletler Topluluđu’nda (BDT) ve Baltık ùlkelerinde Rusya’nın insani alanda faaliyetlerde bulunmasını en önemli etkileme aracı olduğunu ve mevcut ùlkelerin Rus diline, kùltürüne, eğitim ve bilgi kaynakları alanında Rusya’ya olan çekim gücünün hala kuvvetli olduğunu belirtmektedir.⁵¹ Bu ùlkelerde Rusya BDT çerçevesinde devletlerarası ve aynı zamanda da federal organlar, bakanlıklar, bakanlık altı bölümler, yerel yasal ve idari kurumlar çerçevesinde kùltürel işbirlikleriyle varlığını sürdürmektedir. Bu işbirliğinin yasal temelleri 15 Mayıs 1992 yılında BDT üye ùlkeleri hükümet başkanlarıyla imzalanan ‘‘Kùltür

⁴⁹ Nils Muiznieks, ‘‘Latvian-Russian Relations: Dynamics Since Latvia’s Accession to the EU’’, Riga: University of Latvia Academic Press, 2011.

⁵⁰ A.g.e.,

⁵¹ И.Ф. Михайлюк, ‘‘Кто и Как в России Занимается Развитием Культурного Сотрудничества со Странами СНГ и Балтии’’ (аналитическая записка). **Виперсон**. 29 Мая 2008. URL: www.viperson.ru

Alanında İşbirliği Anlaşması"nda yer almıştır.⁵² Bunu pekiştirmek ve hayata geçirmek için 1995'te BDT'nin Kültürel İşbirliği Konseyi kurulmuştur. Esasen, bu belge her ne kadar karşılıklı kültürel etkileşimin önünü açmayı amaçlasa da, bir taraftan Rusya'nın BDT ülkelerinde kültürel varlığını yasallaştırması anlamını da taşımaktadır. Örneğin, 1999 yılında tüm BDT ülkelerinde Puşkin'in 200 yıl doğum günü vesilesiyle, Puşkin yılı ilan edilmiştir. Bununla birlikte, BDT çerçevesinde ikili kültürel işbirliği konusu da yasalaşmıştır ve her yıl plana göre Rusya, her ülkede ayrı ayrı faaliyetlerde bulunabilmektedir. Mesela, Rus-Ermeni kültürel işbirliği Yerevan'daki Rus-Ermeni (Slav) Üniversitesi, Ermenistan Cumhuriyeti'ndeki Rusça eğitim veren orta öğretimin genel kurumları, Rusya'dan sürekli gönderilen Rus dilindeki ders kitapları vs. çerçevesinde geçmektedir. Ukrayna ve Kazakistan gibi ülkelerle Rusya, karşılıklı Kazak-Rus, Ukrayn-Rus eğitim ve kültür merkezi oluşturmayı seçmiştir. Rusya'nın BDT ülkeleriyle kültürel işbirliğinde Rus kültür beşiği sayılan şehir St. Petersburg idaresi büyük rol üstlenmekte ve asıl kültürel yön gösterme görevi olarak devletlerle kültür alanında doğrudan anlaşmalar yapmaktadır. Ancak, Rusya'nın kendi çevresinde yürüttüğü aktif kültürel politikalar Türkmenistan'da istisnai durumdadır. Rus tarafından gelen kültür alanında anlaşmalar ve onun hayata geçirilmesi mevcut ülkede bir hayli zordur. Kırgızistan'ın renkli devriminde de Rusya'nın bu ülkeyle kültürel ilişkileri duraksamıştır. Rusya'nın kültür alanında işbirliği ve planları en çok Ermenistan, Belarus, Kazakistan, Azerbaycan, Litvanya, Letonya, Estonya gibi ülkelerde işlemektedir. Diğer BDT üyelerinde bu durum zaman zaman siyasi, ekonomik, sosyal nedenlerle değişikliklere uğramıştır.⁵³

Avrupa Birliği ve BRIC ülkeleri ile birlikte ABD de Rusya için, özellikle ticari

⁵² A.g.e.,

⁵³ A.g.e.

partner olmaları bakımından önem taşımaktadır. Rusya, Brezilya⁵⁴ ve Çin⁵⁵ gibi ülkelerle işbirliği anlaşmaları imzalamakta ve bu ülkelerde dış kültürel faaliyetlerde bulunmaktadır. Örneğin, Rusya'nın Brezilya'daki kültürel diplomasi konusundaki iyi örneklerini teşkil eden "School of the Bolshoi Theatre" in yürüttüğü faaliyetlerdir. Bolşoy tiyatrosunun Moskova dışındaki tek okulu olma özelliğine sahip bu kurum, Joinville şehrindeki düşük gelirli ailelerin çocuklarına yemek, üniforma, sağlık yardımı, ulaşım ve psikoterapiyi içinde barındıran burs imkanı sağlamaktadır.⁵⁶ Avrupa ülkelerine yönelik gerçekleştirilen faaliyetler daha çok karşılıklı olarak "Yıllar" düzenleme şeklinde gerçekleşmektedir. Bu bağlamda 2010 Fransa-Rusya, 2011 İtalya-Rusya, 2012 Almanya-Rusya, 2013 Danimarka-Rusya ve 2013-2014 Avusturya-Rusya yılı ilan edilmiştir. Bu karşılıklı "Yıllar" çerçevesinde tüm yıl boyunca önemli ve tarihi boyutları olan kültürel faaliyetler düzenleyerek, Rusya'nın Avrupa'daki kültürel varlığını canlandırmaktadır.

Balkanlarda daha çok "Rus Kültür Günleri" gibi organizasyonlar desteklenmektedir. Rusya tarafından Balkanlarda yürütülen bir diğer proje, uluslararası tiyatro festivali "Balkan Theatre Space" birkaç yıl önce St. Petersburg'ta kurulmuştur. "Ruskiy Mir" (Rus Dünyası Vakfı) tarafından desteklenen uluslararası kültürel proje olan "Rus Merkezi" ilk 2009 yılından BapHa, Bulgaristan'da açılmış ve Balkanlardaki ilk "Rus Merkezi" olarak adlandırılmıştır. Bu Rus Merkezlerinin yanı sıra farklı ikili

⁵⁴ Brazil and Russia signed a cooperatin agreement for defence and education including culture. In 2013 the 6th meeting of the Russian –Brazilian High Level Commission on Cooperation discussed culturel cooperation and agreed to provide more support for research and education projects under the "Science without Borders" [http:// xn--80aealotwbjpid2k.xn--p1ai/eng/docs/22925/](http://xn--80aealotwbjpid2k.xn--p1ai/eng/docs/22925/).

⁵⁵ China and Russia have enhanced their bilaterel relations by signing 32 agreements or so-called "contracts of the century", http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-03/31/c_132273960.htm.

⁵⁶ The Bolshoi Theatre School in Brazil Official Website:

<http://escolabolshoi.com.br/bolshoi/Portugues/index.php>. Kim Foster, "The Bolshoi Ballet: The Discipline of Russia in Brazil", Centro Y Sur. Experience Latin America.

<http://centroysur.com/2012/02/13/the-bolshoi-ballet-the-discipline-of-russia-in-brazil/>

kültürel işbirlikleri de bulunmaktadır. Örneğin, "Rus Bilim ve Kültür Merkezi", "Rus Kültür Merkezi" Rus kültürünün diğer ülkelerdeki resmi merkezleri konumundadır. Rus Kültür Merkezi amacı Ruslar ve diğer ülke vatandaşları arasında, eğitim, sanat, spor ve bilim alanlarında destek sağlayarak o ülke topluluklarıyla olumlu ilişkiler geliştirmektir. Sırbistan'daki Rus Merkezi en eski merkezlerden biri özelliğini taşımaktadır. Rossotrudniçestvo'nun da Sırbistan'da ofisi bulunmaktadır. Kurum Makedonya ve Hırvatistan'da da ofis açmayı planlamaktadır.

Sovyet dönemi sonrası Arnavutluk ve Rusya arasındaki kültürel ilişkiler de gelişmektedir. 1993 yılında Arnavutluk'ta Ortodoks kilisesinin restorasyonu Rus ve Arnavut kilise mensupları arasındaki iletişimi güçlendiren bir başka faktör olmuştur. İki taraf arasında 1995 yılında kültürel ve bilimsel işbirlikleri üzerine hükümetler arası anlaşma imzalanmıştır. Anlaşma kapsamında arşivler, kütüphanecilik, üniversitelerarası ve akademik değişim gibi unsurlar yer bulmuştur. Ayrıca her üç yılda bir hükümetler, kültürel ve işbirliği programını onaylamaktadır. 2012 yılında Moskova ve St. Petersburg "Arnavut Ruhani Kültürü Günleri"ne (Days of Albanian Spiritual Culture) ev sahipliği yapmıştır. Eylül 2011'de de "Rus Ruhani Kültür Günleri" (Days of Russian Spiritual Culture) düzenlenmiştir. Bu kültür günleri kültürel değişimler açısından önem taşımaktadır. Festival programlarında güncel filmler gösterilmekte, konserler düzenlenmekte ve müzisyenler ve aktörler performanslarını sergilemektedir.⁵⁷

Balkan-Rus ilişkilerinin bir diğer boyutu Slav kültürleri ile bağlantılıdır. 2004 yılında uluslararası bir kurum olarak "Slav Kültür Forumu" kurulmuştur ve hala aktif olarak varlığını sürdürmektedir. Kurucu üyeleri arasında, Bulgaristan, Bosna-Hersek,

⁵⁷ Cultural Diplomacy, "Balkans and Russian Foreign Cultural policy", (Çevrimiçi)
http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2012-12-aaced/Balkans_and_Russian_Foreign_cultural_policy_-_Prof_Elena_Eltc.pdf.

Hırvatistan, Makedonya, Polonya, Rusya, Sırbistan ve Karadağ bulunmaktadır. Forum birçok edebiyat festivallerinde de yer almaktadır, Slav film festivalleri ve geleneksel konserler düzenleyerek Slav kültürel değerlerinin korunmasına katkıda bulunmaktadır.

Yurtdışında Aktif Kültürel Kuruluşları

Medya Rusya'nın stratejisinde kültürel diplomasi amaçlarını gerçekleştirebilme, Rus diasporasını harekete geçirme ve Rusya imajını olumlu yönde gösterme konusunda önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle medya için önemli miktarda fon sağlanmakta, özellikle birkaç yıldır Pro-Kremlin imajı yaratmak amacıyla film sektörü önemli derecede desteklenmektedir. Ayrıca internet ortamında da Mail.ru, Moi.Mir, Odnoklassniki gibi siteler yoğun bir şekilde kullanılmakta ve her gün 47 milyon Rus vatandaşı "Vkontakte" (Facebook'un rus versiyonu) de mesaj paylaşmaktadır."⁵⁸

Devlet ve özel televizyon kanalları Rusya'nın çevre ülkelerinde büyük rol oynamaktadır. Türkmenistan'da yalnızca ORT (ilk Rus kanalı) tarafından yayın yapılabilmekte ve buna da yalnızca uydu antenleri vasıtasıyla ulaşılabilmektedir. Rus dilinde yayınlanan tek gazete ise "Neitral'nyi Turkmenistan"dır (Tarafsız Türkmenistan). Kırgızistan'da ise Rus gazeteleri dağıtılmakta ve bunların dağıtım merkezleri Bişkek'te yer almaktadır. "Komsomolskaya Pravda", "Argumenty i Fakty" ve "Moskovskiy Komsomolets" dağıtım merkezleri bulunan gazeteler arasında yer almaktadır. ORT ve diğer Rus kanalı RTR'e her yerden ulaşılabilmekte ve bazı Kırgız kanallarında da gün boyunca Rusça programlar yayınlanabilmektedir. Yerel gazetelerde iki dillilik yaygındır ve ülkede satılan kitapların yarısından fazlası Rusya'dan gelmektedir. Tacikistan'da RTR hariç diğer Rus kanallarına her gün birkaç saat süreyle erişim sağlanabilmektedir. Rusya'nın gazeteleri başkente

⁵⁸ Çevrimiçi <http://www.spiegel.de/international/business/kremlin-targets-russian-facebook-clone-vkontakte-a-897487.html>, 30.04.2015.

ulaşmaktadır. Ayrıca birçok Tacik gazete, örneğin “Asia Plus” özellikle Rusça ve iki dilde birden basılmaktadır.⁵⁹ Estonya’da 30 civarında Rus dilinde süreli yayın mevcuttur ve bunlar arasından 4 tanesi önemli ulusal gazeteler arasında yer almaktadır: Den Za Dnjyom (Day By Day), Molodjzoh Estonii (Young Estonia), Delovye Vedomosti (Business Gazette) ve Estonija (Estonia). Bunların yanı sıra çeşitli yerel gazeteler de Rusça yayın yapmaktadır.⁶⁰ Ayrıca Estonya’da popüler yerel Rus gazetelerinden Linlaneht ve Gorod da bedava dağıtılmaktadır.⁶¹ Ülkede 5 tane Rus dilinde yayın yapan TV kanalı vardır: Pervyi Baltiiski Kanal (PBK), RTR Planeta, Orsent TV ve yerel Rus dilinde yayın yapan TV 3 ve Rusça müzik kanalı Muz-TV.⁶² Bununla birlikte Estonya’da radyo kanalları TV kanallarından daha popüler konumdadır. 4 tane Rus müzik radyo kanalı vardır ve bunlardan iki tanesi oldukça popülerdir: Radio 4 ve Russkoye Radio eğitim, kültür ve haber programlarına ilişkin yayın yapmaktadır.⁶³

Rusya'nın yurtdışındaki son zamanlarda aktif ve güncel nitelik kazanan örgütünden biri Rossotrudničestvo (Россотрудничество) BDT işleri, yurtdışında yaşayan yurttaşlar ve uluslararası insani işbirliği ajansıdır. Rusya'nın uluslararası bağlantılarını güçlendirme, insani alanda sıkı işbirliği ve yurtdışında Rusya'nın olumlu imajını oluşturma faaliyetlerini yürüten bir kurumdur. Kültür ve aydınlatma, yurttaşlar arasında Rus dilinin pozisyonunu güçlendirme, Rusya'nın diğer resmi

⁵⁹ Sebastian Peyraouse, “The Russian Minority in Central Asia: Migration, Politics and Language”, Woodrow Wilson International Center for Scholars, 2008.

⁶⁰ Aurika Meimre, “Post-Soviet Russian Language Media in Estonia” /Paper Presented at Conference on the Mass Media in Post- Soviet Russia, University of Surrey, Guildford, 6-8 Nisan 2006). 2; “Russian Newspapers in Estonia” Newspapers 24, <http://www.newspapers24.com/languages/russian-newspapers-in-estonia/index.html>.

⁶¹ Pelns, “The Humanitarian Dimension” of Russian Foreign Policy toward Georgia, Moldova Ukraine, and the Baltic States, 90; “narva in Figures:2008”, narva City Government, http://web.narva.ee/files/Narva_arvudes_2008.pdf.

⁶² Meimre, a.g.e., s. 4-5.

⁶³ a.g.e., s. 5.

kurumlarıyla yurtdışındaki yurttaşların bilgi ve destek almada, onların Rusya'ya taşınması işlevleri gibi her türlü ihtiyaçlarını karşılayabilme ve yardım etmeye yönelik işbirliği yapma gibi görevleri üstlenmektedir. Rossotrudničestvo dünyanın 80 ülkesinde 60 bilim ve kültür merkezleri, kurumun 8 ayrı bölümü ve diplomatik görev yerlerinde 25 temsilciliği bulunmaktadır.⁶⁴ Ajansın önceliği BDT üyesi ülkelerdir, ve en çok faaliyetlerin burada yapılması planlanmıştır. Bu bağlamda 2011'deki BDT ülkelerinin başkanları konseyi oturumunda Rossotrudničestvo'nun öne sürdüğü 2020 yılına kadar BDT üye ülkeleri arasında yenilikçi işbirliği programı kabul edilmiştir. Program, BDT ülkeleri arasında, artık inovasyon, bilim, teknoloji gelişmelerinin önünü açmayı hedefleyen maddelerden oluşmaktadır.⁶⁵ Ayrıca, yurtdışında yaşayan Rus yurttaşları desteklemeyi de amaçlamaktadır.. Kosaçev, yabancı ülkelerde yaşayan Rus yurttaşların sadece Rusya'ya yakın insanlar olmadığını, aynı zamanda Rusya'nın "yumuşak güç" kaynağı olduğunu ve onlara yönelik, buldukları ülkelere göre özel yaklaşım izlemek gerektirdiğini öne sürmektedir. Bu yüzden kurum gün geçtikçe büyümekte, dolayısıyla yaptığı faaliyetlerin çeşitleri de artmaktadır. Merkezi Moskova'da olan kurum Dış İşleri Bakanlığı vasıtasıyla yurt dışındaki Rus kültürel ve bilimsel merkezleri ile bağlantı sağlamaktadır. Vladimir Putin, 2020'ye kadar kurumun bütçesini US\$ 60 milyondan US\$ 300 milyona arttırmayı taahhüt etmiştir ve dünya çapında Rus dilinin öğretildiği yaklaşık 7000 okula eğitim malzemesi sağlanmaktadır.

"Russkiy Mir" Vakfı; 2007 yılında, Cumhurbaşkanı kararnamesi ile kurulmuştur. Diğer kuruluşlar gibi vakfin amacı Rus dilini yaygınlaştırma, Rus dili öğrenimi programlarını desteklemektir. Russkiy mir (Rus dünyası), Rusya'nın yeni devire ayak basmasının simgesi, ve Rusya'nın bir kimlik kazanması yolundaki bir global projedir. Russkiy Mir'in 'Rus merkezleri ve ofisleri', 'meclisi', 'profesörü', 'öğrencisi' gibi

⁶⁴ Россотрудничество. Результаты Деятельности за 2014 год.

⁶⁵ A.g.e.,

projeleri süreklilik kazanmıştır. Uluslararası arenada "Russkiy Mir'in Kültür Yılı" eylemi, "Slav Yazma Sanatı Yılı" eylemi, uluslararası "Lomonosov-300" adında programı, "Uzayda Birinci" eylemi, Ana Vatan Savaşı (II. Dünya Savaşı) anısını korumaya yönelik "Russkiy Mir-Kalbin Hafızası" programı, 6 Haziran Aleksandr Sergeeviç Puşkin'in doğum günü "Rus Dili Günü", "Rus Dünyasının Sembolleri" gibi projeler yurtdışında bulunan çeşitli Rus kültür ve eğitim merkezleri, elçiliğe bağlı kurumlar da Russkiy Mir vakfı tarafından organize edilmektedir.⁶⁶

Vladimir Putin, 2006 yılında, Russkiy Mir'in Rusya içinde ve dışında, nerede yaşarsa yaşasın Rus kelimesini ve Rus kültürünü değerli bulan herkesi birleştirmesi gerektiğini vurgulamış⁶⁷ ve böylece Russkiy Mir vakfı aktif çalışmalara başlamıştır. Dış İşleri ve Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından ortaklaşa kurulan gönüllü bir kuruluş niteliğinde olup hem kamu hem de özel fonlarla desteklenmektedir. Bu merkezler Rus dilinin öğretilmesini desteklemektedir ve farklı ulusa mensup kişiler tarafından işletilen kütüphanelere sahiptir. Ayrıca Rus Üniversiteler ile olan bağlar geliştirilmekte, yabancı öğrenciler Rusya'da eğitim almaları konusunda teşvik edilmeye çalışılmakta ve eğitim seminerleri düzenlenmektedir. Örneğin 2012 yılında Çin'de, Çin Eğitim Fuarına katılarak Çin'in çeşitli şehirlerinde Rus Üniversitelerinin tanıtımı amaçlanmıştır. Bu etkinlikler sonucu, 10.000'den fazla öğrenci Rusya'ya eğitim görmek için gelmiş ve onlar için özel bir mezuniyet platformu oluşturulmuştur.

Yeltsin Vakfı, Rusya Federasyonu birinci Başkanı Boris Yeltsin adındaki vakıf, Rusya Dışişleri Bakanlığı yardımıyla yurtdışındaki Rus kültür merkezlerinin geliştirilmesi ve Rus dilini ve edebiyatını yaygınlaştırma yönünde faaliyet gösteren bir kurumdur. Kurum, yabancı ülkelerdeki yurttaşlara yönelik insani yardım, Rus dili

⁶⁶ Фонд "Русский Мир", (Çevrimiçi) :www.russkiymir.ru

⁶⁷ С. Сметанина, a.g.e.,

öğrenmek isteyen yabancı öğrencilere ve Rus kültürüyle ilgilenen herkese burs ve her türlü yardım sunmaktadır. Yeltsin Fonu Hindistan, Azerbaycan, Ukrayna, Kazakistan, Finlandiya, Litvanya, Türkiye, Çin, Bulgaristan, Portekiz, Moğolistan gibi ülkelerde Rus kültürü ve edebiyatıyla ilgili ve başka çeşitli aktivitelerde bulunmaktadır.⁶⁸

Sosyal ve kültürel girişimler vakfı, 2008 yılında kurulan yurtiçi ve en çok da yurtdışında çocukların yaratıcılığını desteklemeye ve yurtdışındaki çocuklara farklı alanlarda eğitim ve kültür programları hizmeti vermeyi hedef edinen bir topluluktur.⁶⁹ Rusya'nın kültürel anlamda çocuklara yönelik elçisi sayılmaktadır.

Rusya'da, Rusya kültürü ve dilinin tanıtılması ile ayrıca şu kurumlar da ilgilenmektedir:

- 1) Puşkin Enstitüsü: Rus dilinin öğrenimi hakkında bilgi yaymakla sorumludur.⁷⁰
- 2) Gosfilmofond (Rusya'nın Ulusal Film Kuruluşu), Rus filmlerinin ve film festivalleri vasıtasıyla Rus Filmlerinin uluslararası tanıtımını desteklemektedir.⁷¹
- 3) Rus Sanat Akademisi, Rusya'da sanatın geliştirilmesi ile ilgilenen kar gütmeyen bir kurum. Rus sanatçıların yut dışındaki, yabancı sanatçıların Rusya'daki sergilerini desteklemektedir.⁷²
- 4) Rus Akademik Hareketlilik Konseyi (Rosam): uluslararası öğrenci ve bilim insanları değişimi konusunda destek sağlayan kar amacı gütmeyen bir kuruluştur.⁷³
- 5) Tarihi Hafıza Kuruluşu: kar amacı gütmeyen bir kuruluş ve yöneticisi Alexendar

⁶⁸ Фонд Бориса Ельцина

⁶⁹ Т. Шумова, "Фонд Социально-Культурных Инициатив: Служение На Благо Государства и Общества", **Общественный Совет**. Но. 4. 2009

⁷⁰ Bkz.: Puşkin Enstitüsü resmi web sitesi: <http://www.i.pushkin.edu.ru/>.

⁷¹ National Film Foundation of the Russian Federation resmi web sitesi: <http://www.gosfilmofond.ru/en>.

⁷² The Russian Academy of Arts resmi web sitesi: <http://en.rah.ru/>.

⁷³ Russia Council of Academic Mobility resmi web sitesi: <http://www.rciabc.vsu.ru/mnfop/rosam.htm>.

Dyukov. Kurumun amacı “20.yy’nin Rusya ve Doğu Avrupa tarihi konularında yapılacak tarafsız araştırmalar için yardım sağlamaktır” ve çeşitli aktiviteler de bulunmaktadır.⁷⁴

6) Rus Evi; Rusya Federasyonu tarafından oluşturulan ve Rusça konuşulan ve Rus kùltürünün ve dilinin tanıtılmasını amaçlayan 50’den fazla merkezin oluşturduğu bir sistemdir. Estonya’da kùltürel değerleri, etnik kimliği, Rus dilini ve kùltürünü korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan kurumlar ve kùltürel organizasyonlar ile işbirliği içinde çalışır.

Sonuç

Rusya bir dış politika aracı olarak kùltür faktörünü son zamanlara dek göz ardı etmiştir. Ancak, Rusya devleti dünyadaki konumu nedeniyle kamuoyundaki sert güç imajını kırmak ve daha fazla dost kazanabilmek için kùltürel diplomasiye ihtiyaç duymaktadır. Fakat, yapılan araştırmalar, gün geçtikçe yurtdışında Rusça öğrenenlerin sayısının gittikçe azaldığını göstermektedir. Eğitim ve Bilim Bakanlığı ve Dışışleri Bakanlığı tarafından yapılan araştırmalara göre, 2004 yılında dünyada Rusça konuşan kiři sayısının 278 milyon olduğu belirtilmiřtir⁷⁵, ve bu Sovyet dönemi verileriyle kıyaslandığında fazlasıyla düşük seviyede kalmaktadır. 2004-2005 yılları arası dünyada Rusçayı bir yabancı dil veya ana dili olarak öğrenenlerin sayısı ise 50 milyon kiři (1990 yılında bu sayı 75 milyon’du) civarındadır.⁷⁶ 2010 yılında, etnik açıdan Rus olan ve Rus kùltürü ve dilinin asıl taşıyıcılarının dağılımı, eski SSCB ÷lkelerinde %11,5, dünyanın diğer ÷lkelerinde %2,5, Rusya Federasyonu’nda ise %86 şeklindedir. Rus dilini ana dili olarak gören insanların 137,5 milyonu Rusya’da, 93,7 milyonu eski SSCB ÷lkelerinde, 28,6 milyon insan

⁷⁴ Bkz.: Historical Memory Foundation, <http://www.historyfoundation.ru/en/about.php>.

⁷⁵ Расчеты Числа Владевших Русским Языком в Мире в 2004 Году Были Выполнены А.Л.Арефьевым

⁷⁶ Демоскоп. Но.571-572. 2013. Вып. Александром Арефьевым

kalan diğer ülkelerde yaşamaktadır.⁷⁷ Eski Sovyet topraklarının dışında olan Ruslar sayısal olarak hem azdır hem çok farklı ülkelerde dağınık biçimde yaşamaktadır. Dünyada Rus dili taşıyıcıları, Rusça öğrenen ve konuşabilen insan sayısı bir şekilde azalmaya devam etmekte ve ileriye dönük olarak ciddi bir düşüşün meydana geleceği tahmin edilmektedir.⁷⁸ Bugüne kadar Rusya'nın dış kültürel politika stratejilerinde sadece Rus dili ve diaspora gibi unsurlara ağırlık verilmiştir. Oysaki Rusya, ülkeye duyulan eksilmekte olan ilgiyi tekrar canlandırmak için bu doğrultuda projeler tasarlamak ve bu projeleri hayata geçirerek kültürel cazibesini geri kazanmak zorundadır. Geç de olsa son zamanlarda Rus devleti bunu anlamış ve konuda yapılabilecekler üzerine yoğun tartışmalar Rusya'nın gündeminde yer almaya başlamıştır. Bu, kültürel politikaların ele alınması sonucu, son zamanlarda hızlıca artmakta olan yurtdışındaki Rus kültür merkezlerinin sayısından anlaşılmaktadır.

Rusya bugüne kadar dünyada yüksek kültürü temsil eden, edebiyat ve sanata evsahipliği yapan bir ülke olmuştur. Hatta Rus filozofları Rusya'nın ayrı bir medeniyet inşa edecek zenginliğe sahip bir ülke olduğunu söylemekte ve Rusya'ya o medeniyeti yöneten bir ülke olma misyonunu yüklemektedir. Ancak Rusya dünya kamuoyunda Rus sanatı ve edebiyatı gibi ülke için olumlu imaj oluşturan kültürel potansiyele sahip olmasına rağmen kültürel diplomasisinde bunu etkili biçimde kullanamamaktadır veya bunun farkında değildir. Değişen dünyanın yeni gelişmeleriyle birlikte dünyada güçlü bir duruş sergileyemeyen ve bugünlerde zor dönemlerden geçmekte olan Rusya, kültürel zenginliğini bir "yumuşak güç" unsuru olarak kullanamamaktadır. Rusya tarafından, birtakım kültürel diplomasi faaliyetleri gerçekleştirilmesine ve dünya kamuoyunu iyi yönde etkileme yolunda çeşitli yollara başvurulmasına rağmen, kültürel mirasın yumuşak güç problemini çözme ihtimalini dikkate almada çekingen davranmaya devam edilmektedir.

⁷⁷ A.g.e., s.5

⁷⁸ A.g.e.,

Kaynaklar

Astahov, E.M.: "Мировая практика культурной дипломатии" (Kültürel Diplomasinin Dünya Tecrübesi). Диалог культур и партнёрство цивилизаций. VIII Международные чтения. 22-23 мая 2008 г.-СПб.: Изд-во СПбГУП..2008.

Avgerinos, Katherine P.: "Russia's Public Diplomacy Effort: What the Kremlin is Doing and Why It's Not Working", Journal of Public and International Affairs and APSIA, Princeton University, 2009

Benjamin Bidder, "Powerful Enemies: Kremlin Targets Russian Facebook Clone" <http://www.spiegel.de/international/business/kremlin-targets-russian-facebook-clone-vkontakte-897487.html>, 30.04.2015.

Borenstein, Eliot: "Selling Russia Prostitution, Masculinity, and Metaphors of Nationalism after Perestroika", **Gender and National Identity**. Ed. by. Helena Goscilo and Andrea Lanoux, 2006, p.175-195.

Council of Europe/ERICarts:"Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe". Country Profile: Russia.12th edition 2011. URL: <http://www.culturalpolicies.net>

Cultural Diplomacy, "Balkans and Russian Foreign Cultural policy", (Çevrimiçi) http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2012-12-aaccd/Balkans_and_Russian_Foreign_cultural_policy_-_Prof_Elena_Eltc.pdf.

Cummings, Milton C. Jr.: "Cultural Diplomacy and the United States Government: A Survey", **Center for Arts and Culture**, Washington DC, 2003, s.1

Ekşi, Muharrem: "Rusya'nın Kamu Diplomasisi: Dış politika davranışlarıyla gelişme paradoksu", **Karadeniz Araştırmaları**, 2015. Sayı 45, s.43-56

Fokin, İ.V.: "Формирование содержания понятий «внешняя культурная политика» и «культурная дипломатия» в международной деятельности современных государств" (Çağdaş Ülkelerin Uluslararası Faaliyetlerinde "Dış Kültürel Politika" ve "Kültürel Diplomasi" Kavramlarının İçerik Oluşumu). Вестник Санкт-Петербургского государственного университета. Серия 6. 2004. Вып. 2.s. 116-121.

Gienow-Hecht, Jessica C.E.: "Searching for a Cultural Diplomacy". In Searching for a Cultural Diplomacy, Edited by Jessica C. E. Gienow-Hecht and Mark C. Donfried, Berghahn Books, 2010

Golubev, A.V.: "...Взгляд на землю обетованную": из истории советской культурной дипломатии 1920-1930 годов. (1920-1930 Soviyet Kültürel Diplomasi Tarihinden "...Vaat Edilen Topraklara Bakış"). Москва.: **Институт российской истории РАН**, 2004. s.274

Institute for Cultural Diplomacy. "What is Cultural Diplomacy?" (Çevrimiçi) http://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy

Laruella, Marlene: "Russia and Central Asia", **EUCAM National Policy Series**, No 17, September 2014.

Leviat, Laas: "Security police: local Russian extremist 'helping' Finnish and Latvian Russians politically," *EestiElu*, 30 Nisan 2010, (Çevrimiçi) <http://www.eesti.ca/index.php?op=article&articleid=28004&lang>.

Meimre, Aurika: "Post-Soviet Russian Language Media in Estonia" /Paper Presented at Conference on the Mass Media in Post- Soviet Russia, University of Surrey, Guildford, 6-8 Nisan 2006). 2; "Russian Newspapers in Estonia" *Newspapers 24*, <http://www.newspapers24.com/languages/russian-newspapersin-estonia/index.html>

Muiznieks, Nils: "Latvian-Russian Relations: Dynamics Since Latvia's Accession to the EU", Riga: University of Latvia Academic Press, 2011.

Pelnens, "The Humanitarian Dimension" of Russian Foreign Policy toward Georgia, Moldova Ukraine, and the Baltic States, 90; "narva in Figures:2008", narva City Government, http://web.narva.ee/files/Narva_arvudes_2008.pdf.

Peyraouse, Sebastian: "The Russian Minority in Central Asia: Migration, Politics and Language", Woodrow Wilson International Center for Scholars, 2008.

Rolland, R.: "Жизнь Толстого" (Tolstoy'un Hayatı), Собрание соч. В 14 т. Москва. ГИХЛ, 1954. Т.2

Russian –Brazilian High Level Commission on Cooperation: In 2013 the 6th meeting of the discussed cultural cooperation and agreed to provide more support for research and

education projects under the “Science without Borders”. [http:// xn--80aealotwbjpid2k.xn--p1ai/eng/docs/22925/](http://xn--80aealotwbjpid2k.xn--p1ai/eng/docs/22925/).

Ruskiy Mir Foundation, “Russian center in Tallinn Joins Campaign”, (Çevrimiçi) [http://www. Ruskiymir/en/news/rucenter/news0134.html](http://www.Ruskiymir/en/news/rucenter/news0134.html).

Simons, Greg: “Perception of Russia’s Soft Power and Influence in the Baltic States”, Uppsala Centre for Russian and Eurasian Studies, 2014.

Şmelev, Boris: "УкраинскийКризис:Что Приобрели и Потеряли Россия, СНГ и Запад" (Ukrayna Krizi Rusya, BDT ve Batı Ne Elde Etti ve Kaybetti), **RiaNovosti**, 26.08.2014.

Kim Foster, “The Bolshoi Ballet: The Discipline of Russia in Brazil”, Centro Y Sur. Experience Latin America. <http://centroysur.com/2012/02/13/the-bolshoi-ballet-the-discipline-of-russia-in-brazil/>

Usages of Content Languages for Websites. http://w3techs.com/technologies/overview/content_language/all. (Erişim: 21.04.2015)

Valdai Club Staff., "Russia's Diplomacy Through the Prism of Culture". Published by Sisi Lui in Chinese 14.11.2012. (Çevrimiçi) http://valdaiclub.com/books_chinese/51361.html

Vogüie, E.M de: **Русский Роман** (Rus Romanı), **Отечественные Записки**, 2007, No.5 (37)

Волна, Россия на Экспорт. Кому Нужны Русские Музыканты, <http://volna.afisha.ru/archive/russian-export-music/>

Zonova, Tatiana: "Cultural Diplomacy as a Soft Power Tool in the EU-Russia Relations", Institut for Cultural Diplomacy, 2013, (Çevrimiçi)[http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2013-06-iscd-italy/Dr. Tatiana Zonova.pdf](http://www.culturaldiplomacy.org/academy/content/pdf/participant-papers/2013-06-iscd-italy/Dr._Tatiana_Zonova.pdf)

Верещагин, В.Ю. : **Лекции по Русской Культуре**, Ростов-на-Дону, 1998

Драйзер Т. Собрание Соч. в 12 томах Т.12. Москва.1973 Современная Отечественная Литература Идет на Запад, http://exlibris.ng.ru/person/2010-07-22/2_literature.html

Коробков, Д.: "Особое Мнение: Как Построить Бренд "Россия" (Özel Görüş: "Rusya" markasını nasıl oluştururuz). Ведомости. 14.06.2007.

Косачев, К.И.: "Не Рыбу, а Удочку. В Чем Состоит Особенность "Мягкой Силы" России" (Balığı Değil,Oltayı. Rusya'nın "Yumuşak Gücünün" Özelliği Nedir). **Россия в глобальной политике**, 04.09.2012.(Çevrimiçi) <http://www.globalaffairs.ru/number/Ne-rybu-a-udochku-15642>

Косачев, К.И.: "Россотрудничество Как Инструмент "Мягкой Силы". <http://fcpkultura.ru/>

Кузнецов, Д.: Предисловие к книге Данилевского Н.Я. **Россия и Европа** (1871). Институт Русской Цивилизации. Москва, 2011, s.1.

Михайлюк, И.Ф.: "Кто и Как в России Занимается Развитием Культурного Сотрудничества со Странами СНГ и Балтии" (аналитическая записка). **Виперсон**. 29 Мая 2008.

Н.М. Миркурбанов, "Антон Павлович Чехов в Контексте Современного Мирового Литературного Процесса" (Anton Pavloviç Çehov Çağdaş Dünya Edebiyatı Süreçleri Konseptinde), **Звезда Востока**, 2010, No 1; Д. Застонский, "Вклад Чехова" (Çehov'un Katkıları). **Иностранная Литература**. 1980. No 5

Ощепков, А.Р.: "Тургенев и Запад: Восприятие Творчества И.С.Тургенева во Франции и Англии XIX века"(Turgenev ve Batı: İ.S. Turgenev yaratıcılığının 19 uu. Fransa ve İngilteresi'nde Kabulü), (Çevrimiçi) [http:// www.litdefrance.ru/199/1291](http://www.litdefrance.ru/199/1291)

Путин, Владимир: "Россия в Меняющемся Мире", Рано подводить итоги, Под ред. Г.А. Бордюгова, А.Ч. Качаева, М.:АСТ МОСКВА, 2007. С.309-408

Сметанина, С: "Русский Мир Всегда Будет Восприниматься Как Вызов Власти Запада, Его Цивилизации", **Русский Век**, 2015.

Советникова, О. В.: "Эволюция Концептуальных Основ Внешней Культурной Политики России (2000-2014 гг.)", **Грамота**. No.1(51). 2015

Соколова, М.Е.: "Образ России в Творчестве Дж.Мильтона", **Известия РГПУ им.А.И.Герцена**, No.70, 2008

Ушакова, О.М.: "Русский Балет в Зеркале Английской Литературы" (İngiliz Edebiyatı Aynasında Rus Balesi). Пограничные процессы в литературе и культуре. Пермь: Перм. Ун -т, 2009.; В.П. Трыков, "Русская Тема у Марселя Пруста" Тезаурусный анализ

мировой культуры: Сб. науч. трудов. Вып: 14. М., 2008; О.М. Ушакова, "Русские Контексты Формирования Эстетики Английского Модернизма", Взаимодействие национальных культур: литература и лингвистика (проблемы изучения и обучения). Часть 2. Екатеринбург, 2007

Центральная Азия, "За Тунизизм. Снято Руководство Управления по Межрегиональным и Культурным Связям с Зарубежными Странами Президента РФ", <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1336041360>

Шекова, Е.Л.: "Маркетинговые исследование Рынка Культурных Услуг в России и За Рубежом", **Маркетинг и Россия за Рубежом**. Но. 6. 2002

Шестов, Л.: "Достоевский и Ницше (философия и трагедия)" (Dostoyevski ve Nietzsche (felsefe ve trajedi), (Çevrimiçi) <http://www.nietzsche.ru/look/century/dostoevski/>

Шумова, Т.: "Фонд Социально-Культурных Инициатив:Служение На Благо Государства и Общества", **Общественный Совет**. Но. 4. 2009

Эйрз, Д.: "Крайтерион" и Коммунизм". Отобразение и Интерпретация Истории в Культуре США. Материалы конференции Российского Общества По Изучению Культуры США 12-17декабря n2008. Москва. 2011; Т. Драйзер, "СССР - Маяк Человечества. Горький Будил Мысль. Письмо Союзу Советских Писателей".